

Mål- och budgetskrivelse 2024-2026

Fastställt av tekniska nämnden
Framtagen av teknikförvaltningen
Datum 2023-04-06
Gäller 2024-2026
Ärendenr TN 2023/544
Version [1.0]

Innehåll

1. Övergripande beskrivning av tekniska nämndens uppdrag samt bedömning av balans mellan uppdrag, mål och resurser 2024-2026	2
1.1 Tekniska nämndens uppdrag	2
1.2 Nuläge	2
1.3 Balans mellan uppdrag, mål och resurser	3
2. Förslag till revidering av mål	5
3. Behov och prioriteringar av resurser 2024-2026	5
3.1 Driftbudget 2024-2026	5
3.1.1 Förslag till ramjusteringar	6
3.2 Kompensation för externa avtal	10
3.3 Kompensation för driftkostnadskonsekvenser av ny infrastruktur i exploateringsområden	11
3.4 Interna priser samt externa taxor och avgifter	11
3.4.1 Interna priser försörjningsverksamhet	11
3.4.2 Interna hyror	13
3.4.3 Taxor och prislister	13
4. Investeringsförslag 2024-2028	14
4.1 Investeringar inom skattefinansierad verksamhet	15
4.1.1 Investeringspott	15
4.1.2 Investeringar mark- och stadsmiljö, gator och vägar	16
4.1.3 Investeringar fastigheter	19
4.1.4 Investeringar hamnar	22
4.1.5 Investeringar varuförsörjning och hjälpmedelscentral	23
4.2 Investeringar i avgiftsfinansierad verksamhet	24
4.2.1 Investeringar VA	24
4.2.2 Investeringar avfall	32
4.2.3 Investeringar linjehamn	34
4.3 Investeringar för exploatering	36
4.4 Särskilda projekt	36

1. Övergripande beskrivning av tekniska nämndens uppdrag samt bedömning av balans mellan uppdrag, mål och resurser 2024-2026

1.1 Tekniska nämndens uppdrag

Med medborgare och näringsliv i centrum förvaltar och utvecklar teknikförvaltningen infrastruktur med hög driftsäkerhet med inriktning mot ett hållbart samhälle. Tillsammans med regionstyrelseförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen arbetar teknikförvaltningen med att skapa en effektiv, kvalitetssäkrad och hållbar samhällsbyggnadsprocess på Gotland som möter våra boende, besökares och företagares behov idag och i framtiden.

På uppdrag från tekniska nämnden svarar förvaltningen för drift, underhåll och utveckling av verksamheter inom områdena fastigheter, vatten- och avlopp, avfall, gata- väg och stadsmiljö samt hamnar och kollektivtrafik. Förvaltningen tillhandahåller försörjningstjänster för Region Gotlands verksamheter och ansvarar för hjälpmedelscentralen.

Förvaltningen har 514¹ medarbetare som medverkar till att yttre och inre miljöer och viktiga samhällsfunktioner inom en mängd områden sköts på bästa möjliga sätt inom ramen för de resurser som finns tillgängliga. Verksamheterna ska drivas kostnadseffektivt utifrån beslutade mål och med målsättningen att skattebetalarnas pengar används på bästa sätt.

Teknikförvaltningens verksamheter finansieras genom avgifter, hyresintäkter och skattemedel med en beräknad totalomsättning på drygt 1,6 miljarder kronor för 2023 med målsättning om ett nettoresultat i balans.

Med avstamp i Region Gotlands värderingar; delaktighet, förtroende och omtanke utvecklar teknikförvaltningen löpande verksamheten i ett kontinuerligt förbättringsarbete. Detta görs med fokus på våra kunder, effektivitet i våra uppdrag samt genom proaktivitet och tydlighet. Förvaltningen arbetar strukturerat med att utveckla och förbättra kontakten med medborgare och näringsliv bland annat genom dialoger, enkäter och

¹ Antal anställda i december 2022.

workshops samt samverkar och hittar nya samarbetsytor över förvaltningsgränsen. Förvaltningens kunder är boende och besökare på ön samt Region Gotlands övriga förvaltningar, näringslivet och andra aktörer i det gotländska samhället.

1.2 Nuläge

Teknikförvaltningens breda uppdrag spänner över en rad verksamheter och processer. De processer som identifierats som mest centrala är:

- Samhällsbyggnadsprocessen
- Försörjningstjänsteprocessen
- Fastighetsförvaltningsprocessen
- Avfallshanteringsprocessen
- Fordonsförsörjningsprocessen
- VA-processen
- Hamnprocessen
- Offentliga miljöer

De omvärldstrender som bedöms ha störst konsekvenser för verksamheten handlar om *ökad medvetenhet om samhällets sårbarhet*. Detta ökar behovet av kris- och beredskapsplanering och att hantera en ökad osäkerhet, inte minst ekonomiskt. *En ny syn på arbetslivet och arbetsplatsen* vilket kräver öppenhet och förmåga att prova nya arbetssätt, att kunna anpassa oss snabbare och skapa en uthållig organisation över tid. Det finns en *ökad medvetenhet om hållbarhetsarbetets betydelse* och det är viktigt att snabbare tillämpa ny kunskap och teknik.

Teknikförvaltningens verksamheter har stor miljö- och klimatpåverkan. Arbetet med ekologisk hållbarhet utvecklas i förvaltningens alla verksamheter. Fokusområden för förvaltningen är bland annat energieffektivisering, hållbar vattenförsörjning, utsläppssänkning, klimatanpassning, skärpta upphandlingskrav, grönområden och att främja hållbar mobilitet. Arbetet för snabbare klimatomställning och -anpassning har fått ökat fokus genom arbetet med hållbarhetsbudget som framöver ska integreras i styrning och uppföljning i verksamhetsplan, delårsrapporter och

verksamhetsberättelse. Genom ett ambitiöst hållbarhetsarbete bidrar förvaltningen till den regionala utvecklingsstrategins miljö- och klimatmål, Sveriges klimatlag och Parisavtalets uppfyllande. Teknikförvaltningen satsar också på lärande och kompetenshöjning hos personal inom området ekologisk hållbarhet.

1.3 Balans mellan uppdrag, mål och resurser

Förvaltningen har under 2022 arbetat intensivt med aktiviteterna kopplade till de övergripande målen och måluppfyllelsen är på god väg och utvecklingen i de mål som avser samhällsbyggande och ekologisk hållbarhet visar på bra framsteg. Dock finns mycket kvar att göra vilket också syns i form av en hög aktivitet inom områdena. I verksamhetsperspektivet ser vi en positiv utveckling då det blir lättare att komma i kontakt med regionen vilket visar sig i en utvecklad kundtjänst. Det är dock svårt för förvaltningen att bedöma i vilken utsträckning teknikförvaltningens arbete påverkat Region Gotlands övergripande mål i dagens styrmodell och därför har graden av måluppfyllelse varit svårbedömd.

Resultatet av 2022 års medarbetarenkät var väldigt gott med förbättringar på alla områden och visar på att förvaltningens medarbetare trivs allt bättre med sina arbetsuppgifter, sina chefer och med att verka inom Region Gotland. Att utveckla organisationen mot en mer tillitsbaserad kultur är ett ständigt pågående arbete, och även om medarbetarundersökningen visar på goda och årligen ökande resultat inom de områden som handlar om tillit, utveckling, samverkan och helhetsförståelse, finns det mer att göra. Ledarskapet är en avgörande faktor för att utveckla organisationskulturen och ge förutsättningar för medarbetare att utvecklas och ta större ansvar i sina roller, och under 2022 tydliggjordes rollerna för enhetschefer och arbetsledare i syfte att skapa utrymme för långsiktighet och helhetssyn, vilket utgör en viktig förutsättning för att förvaltningen ska lyckas med sitt uppdrag och nå uppsatta mål.

Förvaltningens ekonomiska resultat 2022 uppgick till 0,3 miljoner kronor där -1,1 miljoner kronor avser de skattefinansierade verksamheterna och 1,4 miljoner kronor sammantaget för de avgiftsfinansierade.

De effektiviseringskrav som ställts genom åren har inneburit ett allt snävare utrymme, främst för de anslagsfinansierade verksamheterna. Samtidigt finns stor efterfrågan på de tjänster som förvaltningen levererar. Att verka för att minska verksamhetens klimatavtryck är centralt framöver och att klara det inom nuvarande ekonomiska ramar innebär stora utmaningar. Vissa satsningar innebär också initiala merkostnader för att kunna uppnå en effektivare verksamhet, vilket är särskilt tydligt när det kommer till digitalisering. Inom VA- och avfallsverksamheterna krävs investeringar och satsningar för att leva upp till ställda krav inom VA- respektive avfallsplanen samt det utökade uppdrag som avfallsverksamheten står inför. Stor investeringsverksamhet innebär högre drift- och kapitalkostnader som kräver kostnadstäckning inom ramen för en godtagbar taxa. Ett stort tryck på nyutveckling får inte ske på bekostnad av att förvalta, bibehålla och vidareutveckla sådant som investerats i sedan tidigare.

Det högre kostnadsläget påverkar alla verksamheter inom teknikförvaltningen. Dels i den dagliga driften och dels när investeringar blir allt dyrare, vilket i sin tur ger högre kapitalkostnader för lång tid framöver. Investeringsbehovet är väldigt stort inom teknikförvaltningen och inom Region Gotland totalt sett. När det ekonomiska läget påtagligt har förändrats behöver prioriteringar göras, då det inte är möjligt att genomföra alla planerade investeringar inom ramen för de ekonomiska förutsättningarna de kommande åren.

Närmare hälften av anslaget inom förvaltningens anslagsfinansierade del avser kollektivtrafiken. Verksamheten har under en rad år varit underfinansierad och föreslagna åtgärder på utbudsminskning har inte accepterats. Intentionerna i trafikförsörjningsprogrammet har inte kunnat uppfyllas. Att utveckla den allmänna kollektivtrafiken är ett viktigt uppdrag

om det kollektiva åkandet på ön ska öka och miljöbelastningen som biltrafiken innebär ska minska. En ny operatör för den allmänna kollektivtrafiken har upphandlats och det nya tioåriga avtalet innebär lägre kostnader framöver. Organisationen har förstärkts under 2022 med ytterligare resurser för samordning, kommunikation med mera. Avtalet innehåller indexklausul för årlig prisjustering. Det senaste årets kostnadsutveckling innebär att kostnaderna för trafiken kommer att bli väsentligt högre än vad tidigare kalkyler visat vilket i sin tur innebär att utveckling av trafiken av bland annat ett nytt stadslinjenät inte fullt ut kan finansieras inom den anslagsram som disponeras idag.

En central fråga för Region Gotland är hur den framtida vattenförsörjningen långsiktigt ska säkras. Inom VA-området är konflikten tydlig mellan behovet av att reinvestera och ta om hand befintlig struktur samtidigt som kommunalt vatten- och avlopp ska kunna erbjudas nya abonnenter på nya platser. Utmaningen med bland annat gamla ledningsnät är inte unik för Gotland men förhållandevis unik är Gotlands berggrund och hur grundvatten skapas och behöver skyddas. Exploateringsverksamhetens behov och behovet av ökat bostadsbyggande konkurrerar om samma resurser inom VA som den ordinarie VA-verksamheten. Att prioritera hur VA-verksamhetens finansiella och personella resurser ska disponeras är av högsta vikt för att i möjligaste mån parera för målkonflikter.

Exploateringsverksamheten och målsättningarna om ökat bostadsbyggande kräver resurser och deltagande från teknikförvaltningen. För att möta dessa behov behövs fastställda planer och utarbetade gränssnitt hur resurser ska avropas, när och i vilken omfattning. De resurser som efterfrågas är i många fall svårrekryterade och framförhållning och god planering krävs.

Avfallsverksamheten, som till största delen finansieras med avgifter enligt avfallstaxan, har under en rad år varit underfinansierad och utrymmet för att hantera kostnadsökningarna för material och drivmedel saknas. Arbete pågår med att kartlägga kostnadsdrivande faktorer och ge förslag på

förändringar för att uppnå det ekonomiska målet om full kostnadstäckning. Det kommunala avfallsansvaret utökas från 2024 till att omfatta även förpackningar. Idag hanteras förpackningsinsamling av Förpackning och tidningsinsamlingen (FTI). Det här får stora konsekvenser för avfallsverksamheten och kräver omfattande planeringsarbete och investeringar i system och utrustning.

Inom teknikförvaltningen finns de verksamheter som har allra störst miljö- och klimatpåverkan inom Region Gotland. För att förvaltningen ska ha möjlighet att nå de beslutade miljömålen som finns beskrivna i både Vårt Gotland 2040, genomförandeprogrammet för miljö, klimat och energi samt tekniska nämndens egna mål i verksamhetsplanen, måste investeringar i mer miljövänliga alternativ göras. Alternativ som är mer miljövänliga och vars användande innebär lägre utsläpp för Region Gotland innebär inte sällan en högre kostnad i inköp och drift. Den ökade kostnaden måste förstås i ljuset av värdet som motsvarande utsläppsminskningar ger, och i relation till måluppfyllnaden av de miljömål som Region Gotland som helhet har beslutat och är ansvariga för. Om inte högre kostnader för miljömässiga alternativ ryms i budgeten kommer teknikförvaltningen, och därmed Region Gotland, få mycket svårt att leverera på de mål som politiken beslutat om inom ekologisk hållbarhet. Miljö- och klimatfrågorna engagerar medarbetarna på teknikförvaltningen, som gemensamt är fast beslutna att förflytta organisationen mot mindre utsläpp och mer miljövänlig verksamhet.

Under 2023 tar Region Gotland fram en klimatanpassningsplan som syftar till att identifiera åtgärder i samhällsbyggnadsprocessen för att klimatsäkra samhället mot skyfall, havsnivåhöjningar och erosion. Många av de åtgärder som kommer beslutas är direkt belastande för teknikförvaltningens budget, exempelvis inom utökad dagvattenhantering, anpassade gator och utökade grönytor samt åtgärder som syftar till att anpassa Region Gotlands fastigheter. Dessa åtgärder kommer behöva implementeras skyndsamt för att vara på plats i tid för att skydda samhället mot de kommande

klimatförändringarna, och klimatanpassning kommer behöva tas i beaktande i investeringsbudgeten framöver.

För att klara av att genomföra klimatomställningen kommer ekonomistyrningen behöva se investeringar i ett längre tidsperspektiv, där de miljömässiga alternativen premieras. Teknikförvaltningen kommer därför att behöva utökade ekonomiska möjligheter för att genomföra den klimatomställning och kommande klimatanpassning som blivit politiskt beslutad i EU, Sverige och på Gotland för att värna kommande generationer.

2. Förslag till revidering av mål

Nya mål beslutas i eget ärende. Se ärende TN 2023/309.

3. Behov och prioriteringar av resurser 2024-2026

3.1 Driftbudget 2024-2026

Teknikförvaltningens verksamhet är omfattande. Dagens driftåtagande samsas med en stor investerings- och utvecklingsverksamhet. Högt ställda krav såväl internt som externt ställer stora krav på prioriteringsförmåga och ekonomistyrning. Detta till trots lämnas nedan en rad förslag till ramjusteringar från 2024 för att möjliggöra leverans i enlighet med inriktning och planer.

Tabell 1: Budget och utfall 2021-2023 (tkr)

	Budget 2022	Utfall 2022	Avvikelse 2022	Utfall 2021	Budget 2023
Intäkter	1 304 025	1 432 960	128 935	1 341 662	1 407 492
Kostnader	1 531 704	-1 660 312	-128 608	-1 558 142	-1 631 953
Årets resultat	-227 679	-227 352	327	-216 480	-224 461

Teknikförvaltningens ekonomi består av anslagsenheter, resultatenheter och avgiftsfinansierade verksamheter. Det innebär att endast en del av ekonomin finansieras direkt med skattemedel. Av 2023 års budgeterade kostnader om 1 632 miljoner kronor finansieras 224 miljoner kronor direkt av skattemedel vilket motsvarar 14 procent. 26 procent finansieras med intäkter i den avgiftsfinansierade verksamheten som är verksamheter som direkt finansieras med, i huvudsak, externa taxor och avgifter.

Resultatenheterna finansieras med intäkter från Region Gotlands övriga verksamheter och intäkterna där finansierar 49 procent av 2023 års kostnader. Resterande 11 procent är övriga intäkter i den anslagsfinansierade verksamheten och utgörs bland annat av externa intäkter såsom exempelvis markupplåtelser, biljettintäkter i kollektivtrafiken, egenavgifter för färdtjänst och sjukresor, hamnavgifter men även interna intäkter för sålda tjänster såsom intern samordning för fordon och maskiner, projektledning med mera.

En effekt av det oroliga omvärldsläget har varit att priserna på byggmaterial, bränsle, energi med mera ökat påtagligt. Detta påverkar dels teknikförvaltningens verksamhet direkt men också regionens verksamhet framöver då materialpriserna innebär högre investeringsutgifter och därmed högre hyreskostnader för fastighetsförvaltningens hyresgäster. Även de ökade bränsle- och elkostnaderna innebär att det ekonomiska handlingsutrymmet minskar. I närtid har skattebefrielsen på biogas tagits bort efter att EU ogiltigförklarat den. Om ingen lösning hittas innebär 20 procent högre pris på biogas cirka 130 tusen kronor i högre direkt kostnad hos teknikförvaltningen. Därutöver kommer kostnadsökningar i avtalen för kollektivtrafik, hämtning av hushållsavfall med mera som innehåller indexklausuler som tar hänsyn till priset på biogas. Säkerhetsläget i Europa kommer med all säkerhet fortsatt ha stor påverkan på ekonomin på en rad olika sätt och kommer att innebära att prioriteringar måste göras utifrån nya förutsättningar.

3.1.1 Förslag till ramjusteringar

De förslag till ramjusteringar som bidrar till måluppfyllelse av Region Gotlands och tekniska nämndens miljö- och klimatmål har märkts ut med denna symbol .

Åtgärder för minskning av skadliga partiklar i luften

Enligt beslut i Regionfullmäktige 2019-09-23, § 222, "Åtgärdsprogram för minskning av halten skadliga partiklar i luften (PM10) i Visby" ska åtgärdsprogrammet genomföras. Åtgärdsprogrammet har följts upp för 2021

och 2022 och rapporterats² till såväl tekniska nämnden som till miljö- och byggnämnden. Trots att åtgärder vidtagits kopplade till väghållning inom ett testområde så visar mätning i testområdet att det vid vissa väderförhållanden fortsatt blir höga partikelhalter med överskridanden gentemot miljö kvalitetsnormen för partiklar (PM10). Region Gotland behöver nu säkerställa att tillräckliga satsningar utförs för att hamna inom miljö kvalitetsnormen. Det innebär att fortsätta med de åtgärder som ska utföras enligt åtgärdsprogrammet, samt aktivera vissa ytterligare åtgärder eftersom de primära åtgärdena inte har visat sig tillräckliga.

Region Gotland behöver göra ytterligare insatser och dessutom har kostnader för material ökat. Vissa kostnader finns redan i ordinarie budget, men för vissa åtgärder krävs utökad finansiering, främst inom tekniska nämnden. De åtgärder som beräknas ge lägre partikelhalter är att halkbekämpning med granit utökas till hela Visby istället för enbart inom testområdet, vilket beräknas innebära en ytterligare kostnad om 1,5 miljoner kronor. Åtgärder för dammbindning i testområdet innebär en investeringsutgift om 500 tusen kronor för spridare och utrustning för blandning av saltlake och därtill kommer materialkostnad om 100 tusen kronor årligen. En hastighetsöversyn ska göras för Visby vilket innebär en kostnad om 0,5 miljoner kronor och kostnaden för efterföljande omskyllning beräknas uppgå till 1,5 miljoner kronor.

Nytt stadslinjenät inom Gotlands kollektivtrafik

Kostnader för drift av kollektivtrafiken har inte rymts inom tilldelad anslagsram sedan 2015/2016. Det nuvarande avtalet för den allmänna kollektivtrafiken, som löper från 2020 till 2023, har inneburit påtagligt högre kostnader. Kostnadsökningen förklaras av kort avtalstid och övergång till biogasdrivna bussar. Den upphandling som gjorts för avtalsperioden 2023-2033 har resulterat i ett avtal med Bivab AB som innebär en påtaglig sänkning av kostnaderna för samma trafikutbud. Avtalet innehåller en indexklausul där leverantören enligt fastställt index får uppräknings av

² Ärendenummer TN 2022/4499 och MBN 2022/3382.

anbudspriset såväl inför trafikstart som löpande under trafikeringstiden. Dagens höga inflation påverkar det index som använts och priset bedöms vid trafikstart sommaren 2023 behöva räknas upp med cirka 20 procent. Det här innebär att det ekonomiska utrymmet när det nya avtalet träder i kraft blir mindre än tidigare beräknat. Bedömningen är att kostnaderna för 2024 trots det ryms inom tilldelad anslagsram med dagens trafikutbud.

Arbete pågår med att ta fram ett utvecklat stadslinjenät. Det föreslagna nya stadslinjenätet består av tre linjer som trafikeras med täta intervaller och täcker större delen av ett utökat område för Visby stad. Linjerna ska på ett effektivare sätt än idag möjliggöra resandet inom ett utökat stadsområde där såväl flyget, hamnen som Vibble ingår. Det nya nätet ska även medverka till effektivare byten mellan olika linjer i stadstrafiken och även på ett effektivare sätt knyta an till landsbygdstrafiken. Nya stadslinjenätet ska upplevas tydligare och enklare för att underlätta resandet kollektivt inom stadsområdet. Förändringen innebär ett utökat antal kilometer samt att fler bussar krävs, vilket leder till högre kostnader om 7 miljoner kronor från 2024. Det här innebär att en ramförstärkning om 1,5 miljoner kronor är nödvändig för att det nya stadslinjenätet ska kunna realiseras.

Utökade resurser för exploateringsverksamhet och detaljplaner

För att bemanna de exploateringsprojekt som planeras krävs utökade personalresurser. Även stöd i framtagna detaljplaner behövs för att möjliggöra ökat bostadsbyggande på Gotland. Teknikförvaltningens bedömning är att en trafikingenjör och en landskapsarkitekt behöver anställas inför 2024 för att möta dessa behov vilket innebär att ramförstärkning om 1,6 miljoner kronor är nödvändig.

Offentliga toaletter

Inom fastighetsförvaltningen ingår ansvar för vissa offentliga toaletter som finansieras med anslag. Kostnaden för driften av de offentliga toaletterna har ökat påtagligt för att upprätthålla godtagbar standard avseende städning och säkerhet. Kostnaderna för utökad städning och bevakning innebär behov av ramförstärkning om 1,4 miljoner kronor. Avtal finns med Visby Centrum

om drift av offentliga toaletter i privat regi. Avtalet innebär en årlig kostnad om 115 tusen kronor och ramförstärkning behövs med motsvarande belopp.

Evakueringslokal Södervärnsskolan

Den tillfälliga paviljongen på Södervärnsskolan som används till evakuering för nybyggnad av Alléskolan kommer att stå kvar under nästan hela 2024. Fastighetsförvaltningen har ett tillfälligt driftsanslag om 7 miljoner kronor för lokalen under perioden 2020-2023, vilket måste förlängas till att omfatta även 2024. Kostnaderna består av hyra av paviljongen och kapitalkostnader.

Samordningsresurs för kris- och beredskapsfrågor

Kraven på strukturerat arbete kopplat till kris- och beredskapsfrågor har ökat högst väsentligt till följd av det förändrade omvärldsläget. Samtliga av teknikförvaltningens verksamheter behöver ta fram kontinuitetsplaner, risk- och sårbarhetsanalyser samt skydds- och säkerhetsanalyser. Det behöver skapas struktur och arbetssätt för att säkerställa att frågan löpande hanteras i enlighet med gällande regelverk. För att stödja verksamheterna behövs en samordnande resurs och ramförstärkning om 800 tusen kronor .

Kostnadsökning byte drivmedel

För att nå Region Gotlands övergripande miljömål, och tekniska nämndens utsläppsmål, måste transportutsläppen från teknikförvaltningen minska i snabb takt. Den del som står för förvaltningens största utsläpp inom drivmedelsanvändningen är den diesel som tankas från cisternen på Skarphäll. Genom ett drivmedelsbyte nås miljömålen, men ett byte kommer också innebära högre inköpskostnader på grund av ett högre literpris.

Enligt rådande prissättning, som påverkats mycket av omvärldsläget och inflationen, kommer priset för drivmedel med ett byte årligen innebära en kostnadsökning med 4 kronor per liter, vilket ett genomsnittligt år innebär en merkostnad om 1,5 miljoner kronor. Vid byte från diesel till HVO100 minskar utsläppen från cisternen med över 80 procent, vilket översätts till en besparing med ungefär 740 512 kilo CO₂. I enlighet med teknikförvaltningens interna pris på koldioxidutsläpp är skadekostnaderna för detta beräknade till

667 480 kronor. I enlighet med IPCCs senaste rapport är omställningen helt avgörande för en hållbar framtid för alla, och att alla aktörer måste agera snabbt för radikalt minskade utsläpp.

Förstudier/konsulttjänster park och trafik

Större investeringsprojekt ska föregås av en förstudie. Det finns behov av ytterligare medel för att kunna ta fram väl genomarbetade förstudier inom park- och trafikområdet. Idag finns 800 tusen kronor avsatta för att finansiera förstudier men behov finns att utöka till 3 miljoner kronor vilket innebär att ramförstärkning om 2,2 miljoner kronor behövs.

Prisökning dammbindningsmedel enskilda vägar med stadsbidrag

Prisutvecklingen från 2021 på dammbindningsmedel som används för enskilda vägar med stadsbidrag har inneburit kostnadsökning om 2 miljoner kronor. För att kunna uppfylla kriterierna för att erhålla statsbidrag för underhåll av enskilda vägar behövs ramtillskott.

Trafiklinjemålning

Medel för trafiklinjemålning räcker inte för den standard och trafiksäkerhet som eftersträvas. Ramtillskott om 500 tusen kronor behövs för att göra den målning som behövs. Upphandling av ett nytt avtal pågår och resultatet av den kan innebära behov av justering av äskat belopp.

Produktionsstödsystem för vinterväghållning

Styrning och uppföljning av vinterväghållningen och övrig yttre miljö behöver digitaliseras. Ett produktionssystem behöver anskaffas till en årlig kostnad om 400 tusen kronor.

Ökade kostnader för parkdrift

Ansvar för parkdriften har vidgats och kommer att utökas ytterligare då ett flertal satsningar nu driftsätts. Bland annat så kräver nyetablerade planteringar mer skötsel än de etablerade. Ramen för parkdrift behöver förstärkas med 1 miljon kronor. De satsningar som genererar ökade kostnader är:

- Ny toalett och ombyggnad lekpark Tallunden

- Roma busstorg med lekplats Biblioteksparken
- Trafiklösning med plantering m.m. Kolonigatan/Södervärnsskolan
- A7-Sparken, en aktivitetspark
- Slite lekplats
- Utegyms Bingebyrsparken
- Etablering trädplantering

Ökade kapitalkostnader för beläggningsprogram och enskilda vägar

Investeringar i beläggningsprogram och enskilda vägar genererar ökade kapitalkostnader som inte ryms i dagens anslagsram. Ramtillskott erfordras med 1,5 miljoner för 2024.

Kapital- och driftkostnader investeringar landsbygdsutveckling

Under perioden 2018-2024 avsätter Region Gotland, 2 miljoner kronor per år i investeringsmedel till landsbygdsutveckling. Under 2022 överfördes investeringsmedel om 8 miljoner kronor från regionstyrelseförvaltningen till teknikförvaltningen. Dessa medel kan användas till att investera i Region Gotlands egendom runt om på ön. Insatserna ligger utanför ordinarie uppdrag hos teknikförvaltningen och innan investeringar kan verkställas krävs ramtillskott för att rymma de kapital- och driftkostnader som investeringarna för med sig. Ramtillskott erfordras för kapitalkostnader med 500 tusen kronor och 500 tusen kronor i utökade driftkostnader från 2024.

Kapitalkostnader trafik- och parkinvesteringar

Under 2023 färdigställs ett antal större trafik- och parkinvesteringar såsom Roma busstorg, Kolonigatan, Östercentrum, Artillerigatan, Tallunden, Slite lekplats och badplatsen vid Kallbadhuset med mera. Ramtillskott om 2 miljoner kronor för tillkommande kapitalkostnader krävs trots statlig medfinansiering med 50 procent av avskrivningskostnaderna för några av investeringarna.

Tabell 2: Begäran om ramtillskott (tkr)

Ändamål	2024	2025	2026
<i>Driftskostnader</i>			
Åtgärder för minskning av skadliga partiklar i luften (PM10) 	3 600	1 600	1 600
Nytt stadslinjenät Gotlands kollektivtrafik 	1 500	1 500	1 500
Resurser detaljplaner och exploatering	1 600	1 600	1 600
Offentliga toaletter	1 500	1 500	1 500
Evakueringslokal Södervärnsskolan	7 000		
Samordningsresurs för kris- och beredskapsfrågor	800	800	800
Kostnadsökning byte drivmedel 	1 500	1 500	1 500
Förstudier/konsulttjänster park och trafik	2 200	2 200	2 200
Prisökning dammbindningsmedel	2 000	2 000	2 000
Trafiklinjemålning	500	500	500
Produktionsstödsystem vinterväghållning & yttre miljö	400	400	400
Ökade kostnader parkdrift	800	800	800
Ökade driftkostnader landsbygdsutveckling	500	500	500
<i>Kapitalkostnader</i>			
Beläggningsprogram och enskilda vägar	1 500	1 500	1 500
Landsbygdsutveckling	500	500	500
Trafik- och parkinvesteringar	2 000	2 000	2 000
Summa	27 900	18 900	18 900

3.2 Kompensation för externa avtal

Teknikförvaltningen har flera externa avtal med årlig prisuppräknig. Enligt anvisningarna medges kompensation för externa avtal om indexregleringar innebär kostnadsökningar i anslagsfinansierad verksamhet. I tabell 3 nedan redovisas beräknade effekter av de externa avtal som indexuppräknas. Indexuppräknig för avtalen med Bivab för den allmänna kollektivtrafiken och med DRT Solutions för samhällsbetalda resor ryms 2024 inom tilldelad anslagsram då kostnaden för den allmänna kollektivtrafiken minskar när det nya tioåriga avtalet träder i kraft vid halvårsskiftet 2023.

Maskiner och vinterväghållning gata/väg/park

Teknikförvaltningen har externa avtal som avser inhyrning av maskiner och fordon samt transporter för att utföra gata-, väg-, parkuppdragen enligt avtal. Bland dessa tjänster ingår också vinterväghållning som inte utförs i

egen regi. Idag finns fler avtal med indexklausuler än tidigare, samtidigt som indexökningarna är betydligt större än tidigare (cirka 10 procent).

Leverantörer som tidigare inte åberopat rätten att indexreglera priser vill nu använda den möjligheten. Sammantaget innebär detta att kostnaderna ökar betydligt mer än tidigare år. De ökade kostnaderna till följd av indexuppräknings beräknas till 850 tusen kronor för år 2024. Utveckling av index från 2025 och framåt är mycket osäker och någon kalkyl för dessa år presenteras därför inte.

Tabell 3: Kompensation för externa avtal 2024 (tkr)

Avtal	2024
Maskiner & vinterväghållning gata/väg/park	850
Summa	850

3.3 Kompensation för driftkostnadskonsekvenser av ny infrastruktur i exploateringsområden

De pågående exploateringsprojekten kommer inte överlämna några större infrastrukturinvesteringar till teknikförvaltningen inför 2024. De exploateringsprojekt som genererar ökade kapitalkostnader från 2024 är Yttre A7, Järnvägen och Såpsjudaren..

Tabell 4: Kompensation för driftkostnadskonsekvenser exploateringsverksamhet 2024-2026 (tkr)

	2024	2025	2026
Kapitalkostnader			
- Järnvägen	56	56	56
- Såpsjudaren	16	16	16
- Yttre A7	4	4	4
Summa	76	76	76

3.4 Interna priser samt externa taxor och avgifter

3.4.1 Interna priser försörjningsverksamhet

Den ökade medvetenheten om samhällets sårbarhet tillsammans med rådande inflation kommer i hög grad att påverka försörjningsverksamheten framåt. Tidigare har varuförsörjningen bedrivit en resurssnål produktion med låga lagernivåer, slimmad organisation och fokus på allmän kostnadsminimering. Framöver behöver resurser tillföras för att skapa en mer ändamålsenlig och robust försörjning i händelse av kris eller avbrott i leveranskedjor.

För att varuförsörjningen ska kunna svara upp mot krav på utökad lagerkapacitet krävs förhyrning av större verksamhetslokaler, vilket innebär 2,5 miljoner kronor i höjd lokalhyra. Detta möjliggör utökad lagerhållning av exempelvis sjukvårdsartiklar. Lokalerna behöver iordningställas med inredning och verksamhetsutrustning vilket skapar behov av

investeringsmedel om 1,5 miljoner kronor. Verksamheten kräver även ett nytt logistiksystem och en systemförvaltare till en årlig kostnad om 1,5 miljoner kronor för att kunna hantera det utökade uppdraget. Hjälpmiddelscentralen som idag har platsbrist övertar varuförsörjningens gamla lokaler vilket innebär en höjd hyra om 1 miljoner kronor för att i sin tur klara sin verksamhet.

Under 2022 gjordes en genomlysning av organisatoriska och arbetsmiljömässiga skillnader mellan kvinno- och mansdominerad verksamhet inom teknikförvaltningen³. Genomlysningen visade på:

- Osakliga löneskillnader mellan arbetsledare inom städverksamheten och jämförbara arbetsledare.
- Osakligt stora chefsområden inom städverksamheten.
- Att medarbetare inom städ inte har tillgång till teknisk utrustning (telefoner, datorer/surfplattor) på ett sådant sätt att de enkelt kan ta del av nödvändig information eller utföra vissa arbetsuppgifter, vilket inte är fallet för de mansdominerade verksamheterna.
- Att medarbetare inom städ använder egna bilar för att förflytta sig mellan olika platser där arbetet ska utföras, vilket inte är fallet för de mansdominerade verksamheterna.

En handlingsplan för städverksamheten upprättades för att eliminera dessa skillnader. För att planen ska kunna verkställas behövs ökade resurser i form av en ytterligare enhetschef, inköp av arbetstelefoner samt införskaffande av tjänstefordon.

För försörjningsverksamheten i allmänhet föreslås prisjusteringar för att kompensera för löneökningar (inklusive kompensation för särskilda jämställdhetssatsningar på löner till chefer, arbetsledare och städare), hyreshöjning och ökning av kostnader för förbrukningsmateriel städ. Även kompensation för avdelningens ökade OH-kostnad som uppstod genom att verksamheten flyttades till teknikförvaltningen 2021 utan att motsvarande medel flyttats över från regionstyrelseförvaltningen. Efter fastställd

³ TN 2022/1784 Rapport organisatoriska skillnader mellan kvinno- och mansdominerad verksamhet TKF.

uppräknig återkommer förvaltningen med förslag på hur prishöjningen fördelas på olika tjänster och hur kompensation ska fördelas till respektive köpande förvaltning.

Under en rad år har försörjningsverksamhetens olika verksamheter inte varit prissatta så att full kostnadstäckning kunnat uppnås för respektive ingående verksamhet. Varuförsörjningen och hjälpmedelscentralen har genererat överskott som kunnat täcka underskott inom vaktmästeri, transport, bårhusverksamhet och porto. Det är önskvärt att korrigera prissättningen så att avgiften speglar den verkliga kostnaden per levererad vara eller tjänst. Fördjupad analys krävs dock för att säkerställa att både kalkylerna för varje verksamhet blir korrekt och att prissättningen rymmer även den ökade beredskapen.

Tabell 5: Kostnadsökningar försörjningsverksamheten (tkr)

	2024	2025	2026
Högre lokalhyra varuförsörjningen (VF)	2 500	2 500	2 500
Kapitalkostnad inredning verksamhetsutrustning VF	170	170	170
Logistiksystem & systemförvaltare VF	1 500	1 500	1 500
Högre lokal- och städkostnader hjälpmedelscentralen(HMC)	1 000	1 000	1 000
Kapitalkostnad inredning och verksamhetsutrustning HMC	90	90	90
Enhetschef städ	950	950	950
Inköp av mobiltelefoner	350		50
Telefonikostnad	80	80	80
Leasing tjänstebilar	350	350	350
Löneökningar 2,5 % plus särskilda satsningar	3 700	2 600	2 600
Höjt personalomkostnadspålägg	830	830	830
Hyreshöjning 1 %	50	50	50
Ökade kostnader förbrukningsmaterial 12,3 % (5% från 2025)	700	1 000	1 325
OH-kostnad ¹	825	825	825
OH-kostnader indexuppräknig 2,5 %	15	20	20
Summa	13 110	11 965	12 340

¹ Inom TKF fördelas kostnad för ledning och verksamhetsstöd enligt fördelningsmodell ut på samtliga verksamheter inom förvaltningen.

3.4.2 Interna hyror

Fastighetsförvaltningsavdelningens bedömning av den framtida kostnadsutvecklingen för drift av fastigheter visar på en nettoökning om 37

miljoner kronor inför 2024 vilket motsvarar behov av att höja internhyrorna med 8 procent.

Följande poster påverkar behovet av att höja internhyran:

- En stor post som bidrar till kostnadsökningen är kapitalkostnader, där internräntan ökar från 1 till 1,5 procent till 2024 men även de ökade investeringar som görs i fastighetsägaransvar, ventilation, solceller med mera påverkar.
- Utfallet avseende kostnaderna för reparationer 2022 blev högre än budget. Bedömningen är att den högre kostnadsnivån kommer att bestå framöver då behovet av reparationer ökat på grund av tidigare eftersatt underhåll och prisökning på material och köpta tjänster.
- VA- och avfallstaxan har höjts vilket innebär att budgeten för dessa poster behöver höjas med 10 respektive 11,5 procent.
- Under åren 2020-2023 har regionen haft ett elavtal med ett snittpris på cirka 0,7 kronor per kilowattimme (kWh) vilket är väsentligt lägre än det rörliga elpriset på marknaden det senaste året. En ny upphandling av elkraft för åren 2024-2026 pågår och utfallet är svårt att förutse vilket gör kalkylen osäker för 2024. Den bedömning som använts för att beräkna behovet av kompensation är att kostnaderna för det rörliga elpriset blir cirka 1 krona per kWh vilket medför en ökning av elkostnaden med 15 procent.

Tabell 6: Förändrade intäkter & kostnader fastighetsförvaltning 2024 (tkr)

	2024
Höjd internränta	8 900
Avskrivningskostnader	2 100
Elkostnader	6 000
Reparationskostnader	5 000
Lokalhyra inhyrda objekt	9 600
Bostadshyror inhyrda objekt	2 400
Övrigt (personal m.m.)	5 000
Summa förändrade kostnader	39 000
Intäkter externa hyror	2 000
Summa förändrade intäkter	2 000
Nettokostnadsförändring = behov av höjd internhyra	37 000

3.4.3 Taxor och prislister

Teknikförvaltningen använder nio taxor och två prislister.

- Taxa för Region Gotlands allmänna vatten- och avloppsanläggning, VA-taxa - årlig indexuppräknings med KPI sker. VA-taxan för bruksavgifter höjdes 1 januari 2023 med 13,9 procent inklusive indexuppräknings samtidigt som anläggningsavgiften höjdes med 10 procent. En simulering av intäkter och kostnader för 2024-2028 visar att taxan fortsatt behöver höjas varje år för att täcka de ökade kapitalkostnaderna. Höjningen gäller både för anläggningsavgiften och för bruksavgiften med cirka 5 procent per år.
- Avfallstaxa – avfallstaxan reviderades och höjdes med 11,1 procent avseende hushållsavfall för ett standardabonnemang och 15,6 procent på slamtaxan från 1 januari 2023. Taxan innehåller indexklausul. Under 2022 och 2023 har det skett stora förändringar som har och kommer påverka avfallstaxan. Priset på drivmedel har gått upp och i vissa fall, såsom biogas, mer än inflationen. Indexhöjningen av taxan styrs av ett avfallindex från Statistiska centralbyrån som tar hänsyn till kostnader för arbetskraft, drivmedel och avfallsbehandling. Denna indexhöjning regleras i avfallstaxan och även i de avtal som tecknas med entreprenörer som utför tjänster åt avfallsavdelningen. Detta kommer påverka taxan och avfallsavdelningen är kontinuerligt uppdaterade på eventuella kostnadsökningar och för samtal med de entreprenörerna. Utfallet av verksamheterna på avfallsavdelningen, som ska finansieras av avfallstaxan, har under de senaste tre åren haft en negativ utveckling. Översyn av verksamheternas kostnader sker kontinuerligt. Framförallt är det återvinningscentralerna som har varit de kostnadsdrivande verksamheterna på avfallsavdelningen. Men även kostnader knutna till verksamheter som insamling och behandling har ökat under 2022. Gemensamt är att de främst utförs på entreprenad och att de är drivmedelsintensiva verksamheter. Men även kostnader för insamling och behandling av slam från enskilda avlopp har ökat och dessa verksamheter utförs i egen regi.
- Avgifter för vissa transportdispenser s.k. transporttillstånd - årlig indexuppräknings görs.

- Avgifter för parkering på offentlig plats - indexparagraf saknas. Inom landets kommuner tillämpas inte indexreglering av parkeringsavgifter. Det går inte att använda indexreglering på parkeringsavgifter eftersom det leder till ojämna avgifter. Om en indexklausul införs måste de lokala trafikföreskrifterna skrivas om, vilket bedöms som administrativt tungt.
- Felparkeringsavgifter - indexparagraf saknas. Taxan höjdes 2019.
- Taxa för all kollektivtrafik inklusive färdtjänst och sjukresor - årlig indexuppräknings görs av egenavgifter för färdtjänst och sjukresor.
- Taxa för upplåtelse på offentlig plats (torghandelstaxa) - årlig indexuppräknings görs. Taxan för utveckling av markupplåtelse Almedalsveckan justerades under 2021.
- Nyttoparkeringstillstånd - taxa för kommunala dispenser - årlig indexuppräknings sker. Taxan reviderades senast 2019.
- Taxa för grävstillstånd reviderades senast 2020. Taxan innehåller en indexklausul för årlig uppräknings.
- Hamntaxan – gällande Region Gotlands hamnar reviderades senast 2022. Årlig indexuppräknings görs.

4. Investeringsförslag 2024-2028

Teknikförvaltningens totala investeringsbehov, exklusive infrastrukturinvesteringar i exploateringsverksamhet, för planperioden uppgår till 2 428 miljoner kronor. 1 046 miljoner kronor avser den skattefinansierade verksamheten och 1 383 miljoner kronor den avgiftsfinansierade.

Beslutad investeringsbudget för 2024 uppgår till totalt 333,7 miljoner kronor för teknikförvaltningens verksamhet. Nedan redovisas investeringsbehov för 2024 om totalt 401 miljoner kronor. Den största avvikelser finns inom fastighetsförvaltningen där behov finns av utökad investeringsbudget för att kunna byta ut lysrör och armaturer till LED-belysning och för att kunna byta ställverk vid Visby lasarett samt reservkraft och ställverk vid Korpen. Även

för perioden 2024-2026 redovisas större investeringsbehov än vad som finns i beslutad plan.

De förlag investeringar som bidrar till måluppfyllelse av Region Gotlands och tekniska nämndens miljö- och klimatmål har märkts ut med denna symbol .

Tabell 7: Sammanställning investeringar 2024-2028 (tkr)

	2024 enl. budget	2024 nytt förslag budget	2025 Budget	2026 Plan	2027 Plan	2028 Plan
Skattefinansierad verksamhet						
Investeringspott	10 000	17 500	19 500	29 500	18 000	16 000
Mark- & stadsmiljö, gator & vägar	60 000	65 700	95 200	54 000	47 000	40 000
Fastigheter	90 500	135 500	141 500	110 500	110 500	110 500
Hamnar	8 000	8 000	11 800	10 000	8 000	5 000
Försörjning		2 250				
Summa skattefinansierad verksamhet	168 500	228 950	268 000	194 000	183 500	171 500
Avgiftsfinansierad verksamhet						
VA	125 000	125 000	227 300	152 300	208 500	381 500
Avfall	8 000	10 500	36 500	35 100	11 000	6 500
Linjehamnen	32 200	36 600	26 100	32 000	43 500	50 300
Summa avgiftsfinansierad verksamhet	165 200	172 100	289 900	219 400	263 000	438 300
Totalt teknikförvaltningen	333 700	401 050	557 900	413 400	446 500	609 800

De belopp som redovisas på raden "Fastställd budget/plan" i tabellerna för respektive investeringsgrupp avser de belopp som beslutats av Regionfullmäktige 2022-11-21, § 207 Strategisk plan och budget 2023-2025.

4.1 Investeringar inom skattefinansierad verksamhet

4.1.1 Investeringspott

Investeringspotten inom den skattefinansierade verksamheten används för anskaffning av fordon och maskiner, investeringar inom kollektivtrafiken samt inventarier. Investeringsutrymmet enligt plan rymmer inte de faktiska

investeringsbehoven och därför begärs utökad ram enligt nedan redovisade behov.

Kollektivtrafikens investeringsbehov avser tillgänglighetsanpassningar, förbättring av hållplatser, pendlarparkeringar samt övriga investeringar som redovisas i trafikförsörjningsprogrammet. Gotlands kollektivtrafik har under många år lidit av att anslaget inte varit tillräckligt för att möjliggöra underhåll och förbättringar i infrastrukturen. Det har saknats en långsiktig plan hur infrastrukturen, med cirka 450 hållplatser och cirka 900 hållplatslägen, ska förnyas och underhållas. Nu finns en framtagna och beslutad hållplatshandbok som är ett strategiskt dokument som utgör stöd och vägledning för de åtgärder som krävs. Gotlands kollektivtrafik har nu framför sig ett omfattande arbete med att komma ikapp med det som inte gjorts tidigare och lyfta infrastrukturen till den nivå som resenärer kan förvänta sig. Förhoppningen är att dessa åtgärder höjer kundnöjdheten och tillsammans med åtgärder inom linjenätet även bidrar till att fler gotlänningar hittar till bussen och börjar nyttja den i vardagen. Länsplanen gör det möjligt för Region Gotland att ansöka om statlig medfinansiering upp till 50 procent av totalkostnaden.

Investeringspotten för fordon och maskiner ska täcka investeringsbehoven från hamnverksamhet, väghållning, parkförvaltning och försörjningsverksamhet. Det finns behov av ny- och reinvesteringar med i många fall mer miljömässigt hållbara alternativ som innebär minskade utsläpp och som bidrar till uppsatta miljömål. Behovet har ökat till följd av att försörjningsavdelningens behov av fordon och maskiner nu har lagts in i potten samtidigt som priserna ökat påtagligt till följd av det oroliga omvärldsläget.

Tabell 8: Förslag till investeringspott, skattefinansierad verksamhet (tkr)

	2024	2025	2026	2027	2028
	Förslag	Förslag	Plan	Plan	Plan
	budget	budget			
Fordon och maskiner	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Inventarier m.m.	300	300	300	300	300
Möbler Visborg	200	200	200	200	200

Kollektivtrafik 	9 000	11 000	11 000	9 500	7 500
TOTALT investeringspott	17 500	19 500	19 500	18 000	16 000
Fastställd budget/plan	10 000	10 000	10 000	10 000	-

4.1.2 Investeringar mark- och stadsmiljö, gator och vägar

Det beslutade investeringsutrymmet enligt plan rymmer inte de faktiska investeringsbehoven avseende mark- och stadsmiljö, gator och vägar och därför begärs utökad ram enligt nedan redovisade behov. Det totala investeringsbehovet under planperioden uppgår till 301,9 miljoner kronor. Därutöver kommer investeringar i infrastruktur som görs inom ramen för exploateringsverksamhet som under planperioden beräknas uppgå till 123 miljoner kronor.

Investeringsbudgeten för mark- och stadsmiljö, gator och vägar har tidigare redovisats uppdelat på planerade investeringsprojekt eller uppdelat på de olika planer/styrdokument som genererar investeringsbehov. Denna uppdelning ersätts nu i planeringsfasen i en mer aggregerad investeringsbudget men de planer och strategier som innebär investeringar för att kunna fullföljas beaktas vid planering av de mer konkreta investeringsprojekten. En mer uppdelad investeringsbudget redovisas inför tekniska nämndens budgetbeslut på hösten före starten av nytt verksamhetsår.

Investeringar i gator och trafik

De planer och strategier som innebär åtagande i form av investeringar inom gator och trafik är:

- Region Gotlands länsplan för regional transportinfrastruktur 2022-2033
- Beläggningsprogram
- Cykelplan
- Tillgänglighetsstrategi
- Parkeringsstrategi
- Program Klintehamn 2030
- Världsarvsstrategi

- Regionalt trafikförsörjningsprogram

Länsplanen för regional transportinfrastruktur 2022-2033 innehåller medel i form av statlig medfinansiering och teknikförvaltningen kan söka medfinansiering för:

- trafiksäkerhetsåtgärder generellt och i anslutning till öns skolor,
- investeringar i ökad trafiksäkerhet på befintliga gång- och cykelvägar samt utbyggnad av cykelvägar i och omkring tätorter,
- investeringar för ökad tillgänglighet i tätorter för bland annat personer med funktionsnedsättning,
- pendlarparkeringar,
- samt för att utveckla trafiksäkerhet, gång- och cykelstråk samt tillgänglighet i serviceorterna.

Behov finns att investera och reinvestera i belysning, parkering (inklusive parkeringshuset Dovahjorten i Visby), trafiksignaler, broar, betonggator, enskilda vägar med stadsbidrag med mera. För reinvesteringar under planperioden äskas 8,5 miljoner kronor årligen och för investeringar 10 miljoner kronor.

Beläggningsprogrammet

Investeringar för beläggningsprogram tas upp med 13,5 miljoner kronor årligen. Till följd av kostnadsökningar har beloppet höjts för att kunna belägga enligt programmet. Syftet med investeringarna är att standarden inte ska sänkas ytterligare på våra gator och vägar och för att öka trafiksäkerheten. I dagsläget kommer förvaltningen inte ifatt med enbart felavhjälpande underhåll utan måste investera i syfte att inte bygga på redan befintlig underhållsskuld. De ökade kapitalkostnaderna finansieras via begärt ramtillskott.

Åtgärder för minskning av skadliga partiklar i luften, PM10

För att fullgöra åtagandena enligt framtaget åtgärdsprogram för minskning av halten skadliga partiklar i luften behöver investering göras i utrustning för

dammbindning inom testområdet. Investering behövs i utrustning för blandning och spridning av saltlake till en kostnad om 500 tusen kronor.

Gångtrafiklösning Kryssningskajen (särskilt projekt)

Under 2021/2022 gjordes en förstudie för en permanent gångtrafiklösning för kryssningskajen i Visby hamn. Förstudien resulterade i två förslag till lösningar varav ett godkändes och tilldelades budget till 2023 och 2024 om totalt 60 miljoner kronor. Investeringen kommer resultera i kapitalkostnad om cirka 2 miljoner kronor och driftkostnad om 200 tusen kronor per år efter färdigställandet vilka kommer behöva finansieras med ramtillskott. Projektet är i uppstartsfas och de resterande 30 miljoner kronorna kan tilldelas först till 2025 istället för till 2024.

Reinvestering belysning Visby innerstad (särskilt projekt) 🌱

Gatubelysningen i Visby innerstad behöver ersättas då den befintliga infrastrukturen har nått sin tekniska livslängd. Särskilda hänsyn behöver tas i världsarvsstaden vilket bland annat kommer påverka vilken utrustning som kan användas. Projektet är omfattande och för perioden 2024-2027 äskas om totalt 49 miljoner kronor. För de kapitalkostnader som projektet kommer generera behövs ramtillskott från 2025 och framåt om 1-2,8 miljoner kronor. Investeringar parkverksamhet 🌱

De planer och strategier som innebär åtagande i form av investeringar inom parkverksamheten är:

- Riktlinjer för lekplatser och utegym med tillhörande handlingsplan för lekplatser
- Badplatsstrategi
- Tillgänglighetsstrategi/tillgänglighetsplan
- Trädplan/trädvårdsplan
- Stadsodlingsstrategi
- Tillgänglighetsstrategi
- Program Klintehamn 2030
- Världsarvsstrategi
- Grönplan
- Översiktsplan Gotland

- Sociotopskartering⁴

Behov finns att investera och reinvestera i parker, träd, klintkanten i Visby innerstad, lekutrustning, bad- och besöksplatser, aktivitetsytor, kvarnarna i Visby med mera. För reinvesteringar under planperioden äskas 2 miljoner kronor per år och för investeringar 6 miljoner kronor.

Upprustning och åtgärd Norderstrand och Kruttornet (särskilt projekt)

Norderstrand och strandpromenaden i Visby stormskadades under vintern 2021-2022. De ytliga skadorna lagades inför sommarsäsongen 2022. En genomlysning av konstruktionerna har gjorts för att identifiera hur framtida stormar skulle kunna påverka platserna framöver vilka har sammanfattats i en rapport. Rapporten visar att omfattande åtgärder behövs, med bland annat vågbrytare, för att säkerställa att platserna fortsatt är attraktiva och säkra för en längre period framöver. Uppskattad budget under en treårsperiod är cirka 22 miljoner kronor. Ramtillskott behövs för de kapitalkostnader som blir resultatet av investeringen vilka beräknas uppgå till cirka 700 tusen kronor 2025 och därefter cirka 1,4 miljoner kronor årligen.

Tabell 9: Förslag till investeringar i mark- och stadsmiljö, gator och vägar (tkr)

	2024 Förslag budget	2025 Förslag budget	2026 Plan	2027 Plan	2028 Plan
Reinvesteringar gator och trafik	8 500	8 500	8 500	8 500	8 500
Investeringar gator och trafik	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Beläggningsprogrammet	13 500	13 500	13 500	13 500	13 500
PM10 Utrustning för dammbindning 	500				
Gångtrafiklösning kryssningskajen (särskilt projekt)		30 000			
Belysning Visby innerstad (särskilt projekt) 	14 000	14 000	14 000	7 000	
Reinvesteringar park	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Investeringar park 	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Upprustning och åtgärd Norderstrand/Kruttornet (särskilt projekt)	11 200	11 200			
TOTALT mark- och statsmiljö, gator & vägar	65 700	95 200	54 000	47 000	40 000
Fastställd budget/plan	60 000	30 000	30 000	30 000	-

⁴ En sociotopkarta är en karta som illustrerar vilka platser människan använder i sin utemiljö samt vad de gör där. På kartan visas vilka sociotopvärden som finns på vilka platser. Dessa identifieras utifrån vad personerna har svarat hur de nyttjas.

Exploateringsbudget infrastrukturinvesteringar i gator/vägar/park etc.
Budget för infrastrukturinvesteringar inom ramen för exploateringsverksamheten redovisas i exploateringsplan och budget och äskas inte av teknikförvaltningen. Det är av stor vikt för teknikförvaltningen att ha kännedom om investeringarna eftersom ansvaret för tillgångarna överlämnas till förvaltningen när exploateringsprojektet är genomfört. Investeringar enligt föreslagen exploateringsbudget uppgår under planperioden till 123 miljoner. Investeringar inom ramen för statsutveckling Visborg har ännu inte redovisats. Eventuella äskanden av ramtillskott för tillkommande drift- och kapitalkostnader till följd av ny infrastruktur i exploateringsområden redovisas under avsnitt 3.3. Föreslagen investeringsbudget för infrastrukturinvesteringar i gator, vägar, parker med mera redovisas i tabellen nedan i syfte att samtliga investeringar inom området ska presenteras i sin helhet i denna skrivelse.

Tabell 10: Investeringar gator/vägar/park m.m. enligt exploateringsplan och budget 2024-2028 (tkr)

Exploateringsområde	2024	2025	2026	2027	2028
	Förslag budget	Förslag budget	Plan	Plan	Plan
Järnvägen	600	5 700	2 000		
Gråbo/Yttre Furulund	6 700	11 200	9 300	5 200	
Annelund				21 700	22 500
Sotaren Terra Nova		1 000	24 000		
Industrimark	8 300	4 800			
TOTALT gator/vägar/park- investeringar exploatering	15 600	22 700	35 300	26 900	22 500

4.1.3 Investeringar fastigheter

Region Gotlands fastighetsbestånd består av cirka 170 fastigheter med cirka 500 byggnader vilka i huvudsak är byggda under 50- till 70-talen. Det totala investeringsbehovet inom fastighetsförvaltningen uppgår till 608,5 mkr under planperioden.

Nya lagar och krav på miljöeffektiva fastigheter medför behov av investering i nya system utöver de behov som redovisas som fastighetsansvar, planerat underhåll och ventilation. Exempel på sådana åtgärder är installation av

solceller/solfångare och ladd-infrastruktur. Fastighetsförvaltningsavdelningen ser även ett framtida investeringsbehov i form av komfortkyla i lokaler, som en konsekvens av klimatförändringar och högre ställda krav på inomhusklimatet. Behov finns bland annat i fastigheten Korpen 5 där ingen komfortkyla idag finns installerad och Visby lasarett där kapaciteten på befintlig komfortkyla inte är tillräcklig.

Investeringsutgifter fastighetsägaransvar och planerat underhåll

Rollen som fastighetsägare medför ansvar för att fastigheterna uppfyller myndighets- och lag-krav. Ett årligt investeringsanslag behövs för att säkerställa att regionens fastighetsbestånd förvaltas i enlighet med ställda krav. Investeringsanslaget omfattar även investeringar för planerat underhåll. Planerat underhåll utförs med periodicitet längre än ett år och syftar till att återställa en byggdels funktion. Åtgärderna avser såväl inre som yttre underhåll. Under perioden 1996 till 2013 halverades underhållsbudgeten vilket resulterade i en underhållsskuld. När nivån av underhåll återställdes har prioriteringen varit att utföra inre underhåll och investera i tekniska system och anläggningar.

Under planperioden finns behov av ett flertal större underhållsåtgärder i form av bland annat takbyten och renoveringar av fasader där även tekniska system behöver ersättas. Ökade krav avseende driftsäkerhet innebär att tekniska system måste bytas ut då nuvarande lösningar har uppnått eller börjar uppnå slutet av sin tekniska livslängd. Vissa av underhållsåtgärderna innebär att verksamheter tillfälligtvis måste evakueras till andra lokaler. Exempel på åtgärder som måste genomföras är utbyte av ett antal låg- och högspänningsställverk, renovering av fasader, fönster och tak, utbyte av avloppsstammar, dräneringar av husgrunder samt utbyte av brandlarm, passagesystem, hissar, pellets pannor, värmeanläggningar och kylanläggningar med mera.

För perioden 2024-2028 bedöms ett årligt behov på 70 miljoner kronor för fastighetsägaransvar och planerat underhåll. Totalt investeringsbehov under perioden beräknas till 350 miljoner kronor. Investeringarna innebär ökade kapitalkostnader vilka finansieras genom ett generellt påslag på internhyran.

Utbyte av befintlig ventilation

Det finns idag lagkrav i Plan-och bygglagen som reglerar hur lokalers ventilationssystem ska utformas för att uppfylla ett tillfredställande inomhusklimat. Ventilationsanläggningar kontrolleras regelbundet i enlighet med bestämmelserna för obligatorisk ventilationskontroll. Det finns ett ökat behov av att verksamhetsanpassa och förändra lokalerna vilket ofta innebär att ventilationen behöver anpassas för de nya förutsättningarna. Det handlar ofta om att byta ut kanalisation och fläktar med tillhörande styr- och reglerutrustning. De åtgärder som utförs medför generellt att energi- och miljöbesparingar görs vilket bidrar till måluppfyllelse gentemot regionens mål för ekologisk hållbarhet.

För perioden 2024-2028 bedöms ett årligt behov på 15 miljoner kronor för utbyte av ventilation. Totalt investeringsbehov under perioden beräknas till 75 miljoner kronor.

Ökade kapitalkostnader för investeringar finansieras genom ett generellt påslag på internhyran.

Uppförande av solceller

Regionfullmäktige har antagit "Riktlinjer för Region Gotlands utbyggnad av solceller". Dessa ska vara styrande vid underhållsprojekt av tak. För perioden 2024-2028 bedöms ett årligt behov om 5 miljoner kronor för installation av solceller på befintliga byggnader. Ökade kapitalkostnader för investeringar finansieras genom ett generellt påslag på internhyran.

Investeringsmedel för utbyte av lysrör och armaturer till LED

Ny lagstiftning innebär att vissa lysrör ska fasas ut och kommer förbjudas från augusti 2023. Det här innebär att de lysrör som finns på lager får säljas men ingen nyproduktion får ske. Det här är ett led i att få bort skadliga ämnen, exempelvis kvicksilver. Utfasningen berör inte bara traditionella lysrör utan även kompaktlysör. Fastighetsförvaltningen har kontinuerligt bytt ut lysrör till LED-belysning i underhållsprojekt men nu behöver takten ökas för att kunna ha fungerande belysning i lokalerna framöver. Att byta till LED innebär en energibesparing om cirka 30-70 procent. I samband med bytet kan man planera för utbyte av styrningen av belysning vilket innebär

ytterligare besparning eftersom kostnaden för service och underhåll minskar.

För perioden 2024-2028 bedöms behovet uppgå till 20 miljoner kronor per år för utbyte av lysrör till LED i befintliga byggnader. Ökade kapitalkostnader för investeringar finansieras genom ett generellt påslag på internhyran.

Lågspänningsställverk Visby Lasarett

Sjukhusets ställverk är idag mer än 20 år gammalt och har passerat sin tekniska livslängd då det inte längre finns tillgång till reservdelar. Sjukhuset bedriver en verksamhet som är elintensiv och elberoende, detta säkerställs med att ha reservkraft och UPS (avbrottsfri elkraft). Utan ett fungerande ställverk fungerar inte dessa backupsystem. Ett ställverk för elkraft fyller många funktioner för att en verksamhet ska kunna vara driftsäker. Eftersom olika verksamheter kräver olika mycket elkraft, och på olika sätt, är det viktigt med ett specialanpassat ställverk.

I befintlig budget för nya ställverk finns 15 miljoner kronor. I en pågående förstudie beräknas att dessa investeringsmedel inte kommer att räcka utan bedömningen är att budgeten behöver utökas med 6 miljoner kronor till 2024. Ökade kapitalkostnader för investeringen finansieras genom ett generellt pålägg på internhyran.

Reservkraft och ställverk Korpen 5

Reservkraften och ställverken på Korpenområdet har uppnått sin tekniska livslängd och måste bytas ut. De är från 1980-talet och uppfyller inte krav på säkerhet och funktion samtidigt som det är brist på reservdelar. Behovet av reservkraft har ökat inom fastigheten då det idag ställs högre krav på driftsäkerhet. Ett ställverk för elkraft fyller många funktioner för att en verksamhet ska kunna vara driftsäker. Den totala investeringsutgiften beräknas till 50 miljoner kronor fördelat på 2024 och 2025. Ökade kapitalkostnader för investeringar genom ett generellt pålägg på internhyran.

Investeringar för utveckling av fastigheter

Hyresgäster i regionens fastigheter har ofta önskemål om att utveckla de

fastigheter där verksamheten bedrivs. Exempel på föreslagna åtgärder är nya eller fler parkeringsplatser, asfalterade ytor, cykelgarage/cykelställ, sopbodas/förråd och infrastruktur för laddning av elfordon. För perioden 2024-2028 bedöms ett årligt behov om 0,5 miljoner kronor för investeringar i befintliga byggnader. Eftersom sådana investeringar har karaktären av verksamhetsanpassning så bör investeringen finansieras med respektive objekts internhyra.

Tabell 11: Förslag till investeringar i fastigheter (tkr)

	2024	2025	2026	2027	2028
	Förslag	Förslag	Plan	Plan	Plan
	budget	budget			
Fastighetsförvaltning					
Utbyte av ventilation 	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Fastställd budget/plan	15 000	15 000	15 000	15 000	-
Fastighetsansvar	70 000	70 000	70 000	70 000	70 000
Fastställd budget/plan	70 000	70 000	70 000	70 000	-
Uppförande av solceller 	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Fastställd budget/plan	5 000	5 000	5 000	5 000	-
Utveckling av fastigheter	500	500	500	500	500
Fastställd budget/plan	500	500	500	500	-
Utbyte av lysrör & armaturer till LED (särskilt projekt) 	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Ställverk Visby lasarett	6 000				
Reservkraft & ställverk Korpen (särskilt projekt)	19 000	31 000			
TOTALT fastighetsförvaltning	135 500	141 500	110 500	110 500	110 500

4.1.4 Investeringar hamnar

De kapitalkostnader som blir resultatet av de investeringar som genomförs inom ramen för den skattefinansierade hamnverksamheten finansieras via det investeringsutrymme som uppstår i och med de årliga avskrivningarna samt genom ett positivt driftresultat. Det totala investeringsbehovet under planperioden för den skattefinansierade hamnverksamheten uppgår till 42,8 miljoner kronor.

Rensmuddring Klintehamn

Syftet med investeringarna är att kunna utföra rensmuddring av främst vändzonen för lastfartyg samt farleden till och längs med kajerna vid Karlsöpiren. Vid egenkontroll av vattendjupet konstateras att det finns en betydande sandvandring i området. För 2026 tas 3 miljoner kronor upp.

Logistiktor Klintehamn

Klintehamns hamn har utvecklats och är Region Gotlands största godshamn främst för de gröna näringarna med jordbruks- och skogsprodukter. Det krävs ett kontinuerligt iordningställande av mer och bättre logistiktor för att möta kundernas behov. Det kommer även krävas att logistikflöden ses över i sin helhet och effektiviseras inom hamnområdet. Investeringsanslag upptas med totalt 4 miljoner kronor för logistiktor på hamnområdet i Klintehamn.

Beläggning Karlsöpiren

Karlsöpiren i Klintehamns hamn är i behov av ny asfalt då befintlig är uttjänt. Reinvesteringsmedel upptas till 4 miljoner kronor för 2024 för asfaltering av hela ytan.

Hantering av dagvatten logistiktor Klintehamn

Klintehamns hamn med sina logistikområden behöver en funktionell, robust och klimatanpassad dagvattenhantering som lever upp till regionens dagvattenstrategi. För 2027 och 2028 tas 2 miljoner kronor upp för vardera år.

Rensmuddring övriga hamnar

Reinvesteringsmedel upptas med 2 miljoner kronor för rensmuddring av övriga hamnar 2025. Utförda egenkontroller av hamnarnas vattendjup visar på att rensmuddring är nödvändigt i flertalet av våra hamnar.

Utveckling Visby Gästhamn

Visby gästhamn behöver utvecklas, främst behöver flytbryggorna ersättas med nya. Det behövs även fler flytbryggor för att möta kundernas behov när båtarna blir allt större. Flytbryggorna ska även ha funktionen att vara vågbrytande. Investerings- och reinvesteringsmedel upptas till totalt 8 miljoner kronor under planperioden.

Renovering av spont Holmen Visby hamn

Reinvesteringen avser reparation av spont och grundläggande kajkonstruktioner för Holmensnock och östra sida. För att förlänga den tekniska livslängden är det avgörande att renovera den bärande konstruktionen. Driftkonsekvenserna blir ökade kapitalkostnader. Det ligger ett stort ekonomiskt värde i att förlänga kajernas livslängd. Holmen nyttjas inom såväl affärsverksamhet som övrig hamnverksamhet, vilket innebär att investeringsutgiften delas mellan verksamheterna. De ökade kapitalkostnaderna finansieras via det investeringsutrymme som uppstår i och med de årliga avskrivningarna. Investeringen har delats upp på affärsdrivande- respektive skattefinansierad verksamhet. Inom ramen för den skattefinansierade verksamheten tas investeringsanslag om totalt 4,8 miljoner kronor upp under planperioden.

Förbättringsåtgärder övriga hamnar

Syftet med investeringarna är att kunna utföra löpande förbättringar och reinvesteringar i övriga hamnar. Investeringsanslag tas upp med totalt 13 miljoner kronor för förbättringsåtgärder i övriga hamnar.

Tabell 12: Förslag till investeringar i hamnar (tkr)

	2024 Förslag budget	2025 Förslag budget	2026 Plan	2027 Plan	2028 Plan
Rensmuddring Klintehamn			3 000		
Logistiktor hamnområdet Klintehamn		1 000	2 000	1 000	
Beläggning Karlsöpiren, Klintehamn	4 000				
Dagvatten logistiktor, Klintehamn				2 000	2 000
Rensmuddring övriga hamnar		2 000			
Utveckling Visby gästhamn	2 000	2 000	2 000	2 000	
Renovering spont Holmen		4 800			
Förbättringsåtgärder övriga hamnar	2 000	2 000	3 000	3 000	3 000
TOTALT hamnverksamhet	8 000	11 800	10 000	8 000	5 000
Fastställd budget/plan	8 000	8 000	8 000	8 000	-

4.1.5 Investeringar varuförsörjning och hjälpmedelscentral

Förstärkt beredskap för sjukvårdens varuförsörjning kräver större lagerlokal. För att anpassa inhyrd lokal efter verksamhetens krav och behov behövs

initiala investeringar. Planen är att hjälpmedelscentralen utökar sin verksamhet i de befintliga lokalerna vilka kräver anpassning när övertagande sker av varuförsörjningens ytor. Varuförsörjningens investeringsbehov i de nya lokalerna uppgår till 1,5 miljoner kronor för 2024 och behovet för hjälpmedelscentralen uppgår till 750 tusen kronor.

Tabell 13: Förslag till investeringar försörjningsverksamhet (tkr)

	2024
	Förslag
	budget
Inredning & verksamhetsutrustning varuförsörjning	1 500
Inredning & verksamhetsutrustning hjälpmedelscentral	750
TOTALT försörjning	2 250
Fastställd budget/plan	-

4.2 Investeringar i avgiftsfinansierad verksamhet

4.2.1 Investeringar VA

Det totala investeringsbehovet inom VA uppgår till 1 094,6 miljoner kronor under planperioden. Därutöver kommer VA-investeringar inom exploateringsverksamheten 18,9 miljoner kronor.

Pågående investeringsprojekt VA 2023

Behovet av VA-investeringar är stort idag och framöver. I dagsläget pågår investeringsprojekt med budgeterade investeringsutgifter om totalt 262 miljoner kronor. Flera projekt löper över flera år. Projektavdelningen leder de flesta av VA-verksamhetens projekt. Tidigare har praxis varit att föra över hela projektbudgeten till projektavdelningen inför projektstart vilket har lett till stora budgetöverföringar mellan åren (kompletteringsbudget) under projektens löptid. Strävan är nu att ändra arbetssätt och istället tilldela årliga belopp under projektets löptid vilket förväntas leda till en mindre kompletteringsbudget. För att möjliggöra en mer heltäckande bild av VA-verksamhetens investeringsverksamhet redovisas här de investeringar som finns budgeterade för 2023. Planerade investeringar för planperioden redovisas därefter.

Tabell 14: Investeringsbudget och prognos VA 2023 (tkr)

	Grund- budget	Komplett eringsbu dget	Justering	Total budget	Prognos
Reinvestering i befintlig anläggning	13 600	17 129	-30 500	229	
Ombyggnad vattenverk	5 000	-777		4 223	
Ombyggnad avloppsreningsverk	5 000	1 966		6 966	
Förnyelse VA-ledningsnät	15 000	-4 729	10 000	20 271	
Bunge VO (VUP2)		3 500		3 500	3 500
Ledningsutbyggnad/serviser	2 500	-547		1 953	900
VA-utbyggnad VA-plan	2 500			2 500	2 500
AVA-pumpstation			2 000	2 000	
Ledningsbyggnad norra linan (Martebo-Stenkyrka)	500	2 500		3 000	3 000
Visby råvattenledning (SBP)	5 000	5 000	-10 000	0	
Ledning Sanda -Västergarn omdisp fr 13000		15 887		15 887	
Ledning Västergarn - Tofta	30 000	14 383		44 383	24 000
Ledning från P5 till ARV Klintehamn			4 000	4 000	
Ledning Alva-Stånga	2 500	24 994	4 873	32 367	20 000
Stånga Strömma		4 873	-4 873	0	
AMV ombyggn. lokal		84		84	
Dagvatten	500	540		1 040	1 040
Förstärkning Valleviken ARV	2 500		6 500	9 000	
Färdigställande KNVV			3 000	3 000	
Avloppsreningsverk Fårösund	10 000	6 415		16 415	10 000
Nybyggnation Lärbro vattenverk (SBP)	2 000			2 000	
Visby dricksvattenförsörjning	18 800	33 943	10 000	62 743	45 000
Ombygg Visby ARV - lokalanpassning		774	4 000	4 774	
Omb./ny reservoar Åminne			1 000	1 000	
Roma vattenverk förstärkning (SBP)	5 000			5 000	
Vattenskydd VA-plan	2 000	1 521		3 521	1 500
Testbädd Storsudret		6 050		6 050	
Innovation	100	100		200	
Maskin o Fordon VA	2 500	3 527		6 027	6 027
Summa	125 000	137 133	0	262 133	117 467

- **Reinvestering i befintlig VA-anläggning**

Grundbudget 2023 uppgår till 13,6 miljoner kronor och kompletteringsbudget 17,1 miljoner kronor, totalt 30,7 miljoner kronor. Dessa medel omdisponeras till följande; förnyelse ledningsnät 10 miljoner kronor, pumpstation Ava-täkten 2 miljoner kronor, ledning från pumpstation norr om Klintehamn till avloppsreningsverket 4 miljoner kronor, förstärkning Vallevikens avloppsreningsverk 6,5

miljoner kronor, färdigställande av bräckvattenverket 3 miljoner kronor, lokalanpassning Visby avloppsreningsverk 4 miljoner kronor och ombyggnad reservoar Åminne 1 miljoner kronor.

- **Ombyggnad vattenverk, avloppsreningsverk och förnyelse VA-ledningsnät**

Grundbudget för 2023 kommer att förbrukas.

- **Bunge verksamhetsområde**

Ingen ytterligare budget 2023 men kompletteringsbudget 3,5 miljoner kronor. Det finns utmaningar med markavtal vilket orsakat förseningar i projektet. Beräknat genomförande under 2024.

- **Ledningsutbyggnad ospecificerat/serviser⁵**

Grundbudget 2023 uppgår till 2,5 miljoner kronor och kompletteringsbudget -0,5 miljoner kronor. Prognosen är att använda cirka 1,1 miljoner kronor under 2023.

- **VA-utbyggnad VA-plan**

Grundbudget för 2023 uppgår till 2,5 miljoner kronor som kommer användas under 2024 för genomförande av nytt verksamhetsområde, Vitvär.

- **Ledningsbyggnad norra linan Stenkyrka och Martebo**

Grundbudget uppgår till 0,5 miljoner kronor och kompletteringsbudget 2,5 miljoner kronor. Projektet kommer att genomföras 2024 för ledningssträckan till Stenkyrka. Ledningen mellan Stenkyrka och Martebo flyttas till efter planperioden.

- **Visby råvattenledning**

Grundbudget för 2023 uppgår till 5 miljoner kronor och kompletteringsbudget 5 miljoner kronor. Hela beloppet omdisponeras och läggs under samlingsposten Visby dricksvattenförsörjning. Projektet blir ett av många delprojektet inom Visby dricksvattenförsörjning. Tidplanen för genomförandet har ännu inte upprättats.

- **Ledning Sanda – Västergarn**

Ingen ny budget för 2023, men kompletteringsbudget som uppgår till

⁵ Servis – den ledning som går mellan huvudledningen i gatan till fastighetens förbindelsepunkt vid tomtgräns.

15,9 miljoner kronor. Ledningen är klar och driftsättning av dricksvatten pågår. Driftsättning av avloppsledningen kan först ske när elförsörjningen är på plats, vilket enligt elleverantören ska ske under fjärde kvartalet 2023.

- **Ledning Västergarn – Tofta**

Projektet är fullt finansierat men har inte påbörjats eftersom det har varit stora utmaningar med markavtal. Upphandlingsunderlag ska vara klart före sommaren 2023 och projektet beräknas pågå under hela 2024.

- **Ledning Alva – Stånga**

Total budget är 32,3 miljoner kronor. Medel som är kvar efter verksamhetsområdet i Stånga Strömma omdisponeras till detta projekt. Projektet pågår under 2023-2024.

- **Dagvatten**

Grundbudget uppgår till 0,5 miljoner kronor och kompletteringsbudget 0,5 miljoner kronor. Utredningar pågår för lösning av fördröjning före vattenfallet i Visby hamn. Genomförande under 2024.

- **Färdigställande av bräckvattenverket.**

Ett stort och komplicerat verk som kräver en del justeringar. Budget finns om 3 miljoner kronor för slutlig injustering.

- **Fårösund avloppsreningsverk**

Grundbudget 2023 uppgår till 10 miljoner kronor och kompletteringsbudget till 6,4 miljoner kronor. Tillståndsprocessen att få dubblera verkets kapacitet har tagit betydlig längre tid än beräknat. Nu finns tillstånd och projektet kommer pågå under 2023 och första halvan av 2024.

- **Nybyggnation av Lärbro vattenverk**

Vattentäkten tillhör Nordkalk. Den utredning som pågår bekostas av driftmedel, varför hela raden tas bort efter delår 1. När verket ska byggas beräknas det kosta cirka 75 miljoner kronor.

- **Visby dricksvattenförsörjning**

Satsningen innebär flera stora investeringar och kommer att pågå i

många år. Budget och kompletteringsbudget uppgår till 62,7 miljoner kronor.

- **Ombyggnad omlädningsrum Visby avloppsreningsverk**
Lokalanpassning av personalutrymmen för avloppsenheten.
- **Ombyggnad reservoar Åminne**
Reservoaren behöver förbättras och bli lite större för robust dricksvattenförsörjning.
- **Roma vattenverk förstärkning eller nytt**
Tillståndsprocessen för nya vattentäkten i Akebäck är komplicerad och projektet drar ut på tiden. Budgeten omdisponeras till andra projekt efter delår 1.
- **Vattenskydd VA-plan**
Grundbudget 2023 uppgår till 2 miljoner kronor och kompletteringsbudget till 1,5 miljoner kronor. Takten måste öka och fler vattenskyddsområden bildas.
- **Testbädden**
Projektet avslutas under 2023 och övergår till förvaltning.
- **Fordon**
Ny spolbil är beställd och levereras under 2024.

Reinvestering VA-anläggningar 2024-2028

De gotländska kommunala vatten- och avloppsanläggningarna börjar till stora delar nå slutet av sin tekniska livslängd och tidigare besparingar på underhållssidan har resulterat i större investeringsbehov. Både vatten- och avloppsverk behöver moderniseras, men framförallt är ledningsnäten i behov av renovering. Därtill behöver både vatten- och avloppsverk uppdateras till gällande krav med om- och tillbyggnader samt olika anpassningar.

Förnyelse VA-ledningsnät

Syftet med anslaget är att kunna åtgärda läckande vatten- och avloppsledningsnät genom ett fortlöpande arbete med att ersätta uttjänta ledningar med nya. Region Gotland behöver förnya mellan 0,6-0,7 procent årligen för att uppnå en hållbar förnyelsetakt. Omräknat först till

ledningssträcka och sen till pengar, behövs 30-50 miljoner kronor årligen. Totalt tas 132 miljoner kronor upp för planperioden.

Reinvesteringsprojekt i befintlig VA-anläggning

För inte öka på underhållsskulden och uppfylla lagkrav behövs, enligt VA-planen, 50 miljoner kronor årligen. Nyinvesteringar och exploateringar tar de flesta resurser avseende såväl personal som investeringsmedel. Utrymmet för reinvesteringar varierar beroende på hur övriga investeringar planeras. Under planperioden 2024-2028 upptas endast 10 miljoner kronor och för år 2028 50 miljoner kronor, totalt 60 miljoner kronor.

Förnyelse av vattenverk

Syftet med anslaget är löpande reinvesteringar samt mindre uppdateringar av vattenverken till gällande krav med om- och tillbyggnader samt olika driftsanpassningar. Totalt 27,5 miljoner kronor tas upp under planperioden.

Förnyelse av avloppsreningsverk

Syftet med anslaget är löpande reinvesteringar i avloppsreningsverken samt mindre uppdateringar till gällande krav vilket innebär om- och tillbyggnader samt olika driftsanpassningar. Behovet under planperioden uppgår till totalt 27,5 miljoner kronor.

Digitalisering och uppbyggnad av VA-nätet

Syftet med anslaget är att reinvestera i utrustning så att Region Gotlands IT-avdelning kan ta över VA-avdelningens IT-infrastruktur. Det är IT-avdelningen som har rätt kompetens för att ansvarar infrastrukturen och därmed uppnås även rätt säkerhetsnivå enligt gällande lagstiftning. Denna process är beräknad att pågå till och med 2028 och totalt tas upp 25 miljoner kronor under perioden.

Nyinvestering VA-anläggningar 2024-2028

I rubriktexten för VA- investeringarna anges referenser till VA-planen med benämning DUF (Drift och underhåll samt förnyelseplan) och VUP (VA-utbyggnadsplan).

Ledningsutbyte ospecificerat

Syftet med anslaget är att möjliggöra förtätning av VA-nätet. Under planperioden tas totalt 20,9 miljoner kronor upp.

Nya anslutningar (verksamhetsområden enligt plan)

Syftet med anslaget är bygga ut verksamhetsområden inom befintlig bebyggelse enligt VA-utbyggnadsplanen. För planperioden tas 22,5 miljoner kronor upp.

VA-ledningar Norra Linan (Stenkyrka och Martebo) (DUF26, DUF27)

Syftet med anslaget är möjliggöra sammankopplingar av både vatten- och avloppsvattenanläggningar på norra Gotland. Satsningen innehåller tre delprojekt. Del ett avser ledning mellan Slite och Othem, vilken är genomförd. Del två är en kortare sträcka mellan Lickershamn och Stenkyrka. Del tre avser en sträcka mellan Stenkyrka och Martebo. För perioden 2024-2025 tas investeringsanslag upp med 1 miljoner kronor för del 2. Det krävs också resurser till genomförande av del 3 efter 2028.

Ledning till vattenverk byggt av Cementa

Om Cementa inte får ett längre tillstånd för fortsatt brytning i Filehajder behövs en ledning från brottet till vattenverket. För år 2028 tas 20 miljoner kronor upp.

Överföringsledning till Valleviken (DUF25)

Syftet är att säkra medel till överföringsledning mellan Othem och Valleviken för att bygga ut verksamhetsområde till Hideviken i enlighet med föreläggande från Länsstyrelsen (§ 6 LAV). För planperioden 2026-2027 tas totalt 90 miljoner kronor upp. Färdigställande beräknas bli under 2027-2028.

Avloppsledning från pumpstation P5 till avloppsreningsverket i Klintehamn

När överföringsledningen till Tofta är utbyggd och nya pumpstationer är på plats beräknas flödet per timme öka till mera än det dubbla. Detta innebär att nuvarande ledningsdimension genom samhället Klintehamn inte kommer att räcka till och då är risken att pumpstationerna kommer att brädda vid hög belastning i ledningsnätet. Syftet med projektet är att öka flödet i

spillvattennätet genom Klintehamn och därmed få en driftsäker och framtidssäkrad avloppsanläggning i Klintehamn. För 2023 är behovet 4 miljoner och för 2024 10 miljoner kronor.

Råvattenledning Akebäck till Roma

Syftet med anslaget är att bygga råvattenledning från vattentäkten i Akebäck till Roma via befintlig vattentäkt. Arbetet är beroende av tillstånd för vattenuttag i vattentäkten. Det finns en risk att projektet kan bli försenat. För planperioden 2025-2027 tas 15 miljoner kronor upp.

Ledning i norra Visbys ledningsnät

Syftet med investeringen är att öka flödet i norra Visbys spillvattennät så att exploatering kan möjliggöras i norra Visby och Väskinde. För planperioden 2025-2026 tas 14 miljoner kronor upp.

Dagvatten

Syftet med anslaget är att göra fördröjningslösningar för dagvatten i befintligt bebyggelse. Under planperioden tas investeringsanslag om 3,5 miljoner kronor upp.

Fårösund avloppsreningsverk

2018 byggdes ett nytt kemiskt reningssteg för 4 000 pe⁶ och det planerades att göra en ombyggnad för den biologiska delen när nytt tillstånd finns för 4 000 pe. Under tillståndsprocessen har det konstaterats att det kan komma att krävs bästa möjliga teknik för att få tillstånd till 4 000 pe, varför det tas upp investeringsanslag för 2024 med 5 miljoner kronor.

Vattenverk Lärbro (DUF26)

Syftet med anslaget är att möjliggöra sammankoppling mellan ett framtida verk som får sitt råvatten från Nordkalks täkter och Lärbro vattenverk, för att kunna blanda vatten innan distribution till abonnenter. Det planeras en sammankoppling med Othem vattenverk och Lärbro vattenverk med befintlig vattenledning som inte används idag. Inkoppling med befintlig vattenledning

⁶ Personekvivalenter – avser den mängd BOD som motsvarar den genomsnittliga dagliga BOD-utsläppet per person. BOD – Biokemisk syreförbrukning. Används för att mäta mängden (kg) syreförbrukande organiskt material i vatten.

är att betrakta som en nödvattenförsörjning norrut till Lärbro, men även söderut till Othem vid behov. Innan investeringsprojekt kan startas måste en genomgripande förstudie göras. Kostnader för förstudien kommer att redovisas som driftsutgift. Det är först efter genomförd förstudie som investeringsutgiften slutligen kan beräknas och en tidplan för projektet kan presenteras. Investeringsanslag om 20 miljoner kronor för 2027-2028 tas upp. Hela investeringar är uppskattad till cirka 75 miljoner kronor.

Visby framtida vattenförsörjning och reinvestering i Visby och Tingstäde vattenverk (DUF29, DUF31)

Försörjningen av det allmänna dricksvatten på Gotland är en komplicerad process där många delar måste samverka för att allt ska fungera. För att kunna säkerställa dricksvattentillgången i Visby inför kommande utbyggnader måste vattenfrågan snarast lösas. En utredningsgrupp har tillsatts för frågan. Det behövs reinvestering i Visbys södra vattenverk och reservoar. Reningen behöver förbättras för såväl Visby söder som norr samt reinvestering alternativ nybyggnation av vattenverk i Tingstäde. Vidare behövs förnyelse av råvattenledning från grundvattentäkt till Visbys södra vattenverk och slutligen också ett nytt verk med ny råvattenkälla. För 2024 tas 50 miljoner kronor upp och för 2025 133 miljoner kronor. Under planperioden 2026-2028 tas investeringsanslag om totalt 190 miljoner kronor upp. När lösning finns för ett eller två nya vattenverk, behövs investeringsanslag i storleken som bräckvattenverket på södra Gotland och färdigställande beräknas bli under perioden 2027 till 2030.

Om ovan beskrivna åtgärder inte kan genomföras blir konsekvensen att inga nya detaljplaner för Visby, Väskinde och Västerhejde kan antas.

Visby framtida avloppshantering och reinvestering av Visby avloppsreningsverk
För att säkerställa hantering av spillvatten och tillräcklig kapacitet krävs reinvestering i Visby avloppsreningsverk och slamhantering. För att möjliggöra effektiv lösning finns en utredningsgrupp och under 2023 påbörjas inventering och planering. Investeringsbehovet under planperioden uppskattas till 100 miljoner kronor.

Lokalanpassning Visby avloppsverk

En arbetsmiljöanpassning av lokalerna vid Visby avloppsreningsverk behövs för att möjliggöra personalutrymme för medarbetare av olika kön. För 2023 finns 4 miljoner budgeterade och för 2024 krävs ytterligare 6 miljoner kronor.

Ombyggnad av dricksvattenreservoar i Åminne

Nuvarande reservoar är uttjänt och för liten. För 2024 tas 4 miljoner kronor upp.

Ombyggnad Eskelhem avloppsreningsverk

Utredning om Eskelhem avloppsreningsverk pågår som kommer visa på om verket ska vara kvar eller om spillvattnet ska kopplas på överföringsledningen till Klintehamn. För år 2025 tas 9 miljoner kronor upp.

Roma vattenverk förstärkning

Syftet med anslaget är att säkra vattenförsörjningen i Roma med vattentäkten vid Akeback. Grundvattnet kräver annan rening och anslag tas upp till ombyggnad och/eller tillbyggnad av Roma vattenverk. Under planperioden tas investeringsanslag upp med totalt 20 miljoner kronor. Den totala investeringen uppskattas till cirka 30 miljoner kronor.

Ombyggnad av Tofta vattenverk

Syftet med anslaget är en ombyggnad av Tofta vattenverk, så att verket kan ta emot vatten från bräckvattenverket på södra Gotland och blanda med vatten från grundvattentäkten i Tofta. I ombyggnaden ingår även en extra mikrobiologisk barriär för grundvattnet från Tofta vattentäkt.

Distributionspumpar ska bytas ut för att även kunna distribuera en del vattne mot Visby. Den totala investeringsutgiften är beräknad till 24 miljoner kronor fördelad lika mellan år 2025 och 2026.

Nytt avloppsreningsverk på sydöstra Gotland

Syftet med anslaget är att ta ett samlat grepp om avloppsreningsverken på sydöstra Gotland. Alla verken är i stort behov av reinvestering och behöver uppgraderas till kommande krav. Utredning om det behövs ett eller flera verk

påbörjas 2023/2024. Investeringen beräknas till minst 200 miljoner kronor och påbörjas under 2028 då 25 miljoner avsätts.

Reinvestering av avloppsdammar

Beroende på EU:s direktiv angående återanvändning av renat spillvatten, så tas beslut på reinvestering av bevattningsdammarna och dammarna Väskinde, Roma, Träkumla, Stånga, Alva och Havdhem. Ännu har inte den totala investeringen uppskattas, men för år 2028 tas 5 miljoner upp.

Vattenskydd VA-plan

Investeringsanslag upptas för planperioden med totalt 7 miljoner kronor. Syftet med investeringen är att ta ett samlat grepp kring hur Region Gotland ska arbeta för att säkerställa skyddet för sina allmänna vattentäkter, både kvantitativt och kvalitativt. Flertal vattentäkter saknar rådighet, tillstånd och/eller vattenskyddsområde.

Innovation

Syftet med anslaget är att underlätta utvecklingsidéer exempelvis via olika forum/digitala plattformar för olika hållbara perspektiv avseende vattenanvändning med mera. 1,7 miljoner kronor tas upp för planperioden.

Fordons- och maskinanskaffning

Syftet med anslaget är att kunna göra reinvesteringar enligt maskinanskaffningsplan. För planperioden tas investeringslag om 20 miljoner kronor upp.

Investeringar efter 2028

Det finns större investeringsbehov än de som är redovisade i investeringsplanen. Ingen ytterligare investeringar i testbädden på Storsudret kommer att göras inom planperioden, projektet går över i en driftfas. Samhällsbyggnadsprocessens arbete med detaljplaner och exploateringar ianspråkar resurser och prioriteras ofta före utbyggnad av befintlig VA-infrastruktur. Det har gjorts många utredningar och arbeten avseende Fårö som är i ett behov av både vatten och avlopp till befintlig bebyggelse, men det finns inga resurser avsatta under denna planperiod. De

allmänna avloppsreningsverken tar även emot slam från enskilda anläggningar och det finns en risk att investeringar för utökat kapacitet måste göras på alla tre stora avloppsreningsverk eller bygga ett verk för mottagning av slam från enskilda anläggningar. Denna investering rymms heller inte under planperioden. Nytt verksamhetssystem som delas mellan avfalls- och VA-avdelningen behöver sannolikt ersättas i framtiden och eventuell investering för det har ännu inte redovisats.

Tabell 15: Förslag till investeringar VA (tkr)

	2024 Budget förslag	2025 Budget förslag	2026 Plan	2027 Plan	2028 Plan
Reinvesteringar					
Förnyelse VA-ledningsnät	22 000	22 000	22 000	33 000	33 000
Reinvestering i befintlig VA-anläggning	2 500	2 500	2 500	2 500	50 000
Förnyelse vattenverk	5 500	5 500	5 500	5 500	5 500
Förnyelse avloppsreningsverk	5 500	5 500	5 500	5 500	5 500
Digitalisering och uppbyggnad av VA-nätet	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Nyinvesteringar ledningar					
Ledningsutbyggnad/serviser	900	5 000	5 000	5 000	5 000
Nya anslutningar (verksamhetsområden enligt plan)	2 500	5 000	5 000	5 000	5 000
Ledningsutbyggn. Norra linan (Martebo & Stenkyrka)	500	500			
Ledningar till Cementas vattenverk					20 000
Ledning Valleviken (till/från Slite)			45 000	45 000	
Ledning från pumpstation P5 till avloppsreningsverk Klintehamn	10 000				
Råvattenledning Akebäck till Busarve/Roma		5 000	5 000	5 000	
Norra Visbys ledningsnät		7 000	7 000	7 000	
Dagvatten	500	500	500	1 000	1 000
Nyinvesteringar verk					
Avloppsreningsverk Fårösund	5 000				
Vattenverk Lärbro				10 000	10 000
Vattenverk i Visby & Tingstäde inkl. råvattenledning Follingbo	50 000	133 000	20 000	70 000	100 000
Avloppsreningsverk Visby					100 000
Ombyggnation avloppsreningsverk, anpassning	5 000				
Ny-/ombyggnad reservoar Åminne	4 000				
Roma vattenverk		5 000	5 000	5 000	5 000
Ombyggnation alt. förbikoppling avloppsreningsverk Eskelhem		9 000			
Tofta vattenverk		12 000	12 000		
Avloppsreningsverk för sydöstra Gotland					25 000
Avloppsdammar					5 000
Vattenskydd VA-plan	1 000	2 000	2 000	1 000	1 000
Innovation	100	300	300	500	500
Fordon och maskiner VA	5 000	2 500	5 000	2 500	5 000
TOTALT VA-verksamhet	125 000	227 300	152 300	208 500	381 500
Fastställt budget/plan	125 000	125 000	125 000	125 000	-

Exploateringsbudget infrastrukturinvesteringar i VA

Budget för VA-investeringar inom ramen för exploateringsverksamheten redovisas i exploateringsplan och budget och äskas inte av

teknikförvaltningen. Det är av stor vikt för VA-kollektivet att ha kännedom om investeringarna, eftersom det är VA-kollektivet som belastas av kapitalkostnaderna och ansvaret för driften efter färdigställande är VA-verksamhetens. Investeringar enligt föreslagen exploateringsbudget uppgår under planperioden till 18,9 miljoner kronor. VA-investeringar inom ramen för statsutveckling Visborg har ännu inte redovisats. Föreslagen investeringsbudget för VA-investeringar inom ramen för exploateringsverksamheten redovisas i tabellen nedan i syfte att samtliga investeringar inom området ska presenteras i sin helhet i denna skrivelse.

Tabell 16: VA-investeringar enligt exploateringsplan och budget 2024-2028 (tkr)

Exploateringsområde	2024	2025	2026	2027	2028
	Förslag budget	Förslag budget	Plan	Plan	Plan
Gråbo/Yttre Furulund		3 400	1 000		
Annelund				5 000	5 000
Sotaren Terra Nova		1 000	2 000		
Industrimark	1 300	200			
TOTALT VA-investeringar expl.	1 300	4 600	3 000	5 000	5 000

4.2.2 Investeringar avfall

Regionens avfallsverksamhet utökas till följd av lagförändringar. Från den första januari 2024 ska Region Gotland ta över samtliga insamlingsställen för förpackningsavfall från hushållen, de så kallade återvinningsstationerna (ÅVS). Detta kommer innebära investeringskostnader i form av inköp av containrar, platser för containrar och bygglov med mera. På Gotland är det två ägare av systemen, dels Ragn-Sells AB och dels FTI AB. Det finns ingen reglering mellan dessa och regionen är därför tvungen att genomföra upphandlingar från båda parterna. Från 2026 ska regionen även ansvara för att ordna med fastighetsnära insamling. Därför finns investeringsbehov för 2025 och 2026 avseende insamlingssystem, till exempel flerfackskärl, optisk sortering eller motsvarande system. Det totala investeringsbehovet under planperioden för avfallsverksamheten uppgår till 99,6 miljoner kronor.

Slite deponi

Region Gotland arbetar med att minska mängden avfall som går till deponi. Under 2022 pågick ett arbete med att bygga ut en del av deponin. Det finns

dock flera aspekter som kräver att ett omtag görs. Ett naturreservat omgärdar deponin och en eventuell utbyggnad kan komma att kräva en omfattande tillståndsansökan. En annan del avseende Slite deponi är relaterat till verksamhetsuppbyggnaden på avfallsanläggningen i Slite och som grundar sig i skattelagstiftning. Allt avfall som körs in till ÅVC Slite, behandlingsytan på Slite samt deponin omfattas av Lag (1999:673) om skatt på avfall. Det innebär att den som bedriver verksamhet på en avfallsanläggning ska betala skatt för allt material som förs in till anläggningen. Skattesatsen för 2023 är 634 kr/ton. När avfall körs ut från anläggningen ska avdrag göras på den motsvarande mängden utgående avfall. Det är därför av stor vikt att avfallsanläggningen behöver utredas ur ett större processperspektiv än fragmentariska utbyggnader. Bland annat behöver frågan om behandlingsytor och placering av ÅVC utredas. Kan man flytta dessa verksamheter ut från avfallsanläggningen försvinner kravet enligt lagen om skatt på avfall, och det uppstår dessutom större ytor som är mer lämpade att anlägga deponi på och som inte hamnar i lika stort motsatsförhållande till naturreservatet. Med en stegvis utbyggnad bedöms att de nyanlagda behandlingsytorna kan få finnas kvar ytterligare tio år. Totalt upptas investeringsmedel om 13,5 miljoner kronor för planperioden.

Återvinningscentraler

Återvinningscentralerna (ÅVC) är en del inom avfallsverksamheten som riktar sig till hushåll och mindre verksamheter. Ett genomgripande arbete har gjorts under 2021 och 2022 i syfte att utreda antal, placering och driftsformer för framtida ÅVC. Utredningen visar att det finns ett omfattande förnyelsebehov till följd av nya lagkrav och kommande verksamhetsförändringar. Reinvesteringstakten i anläggningarna har varit låg under ett antal år. Investeringsanslag för återvinningscentraler tas upp med totalt 10,6 miljoner kronor för planperioden.

Containers på återvinningscentralerna

Reinvesteringsbehovet av containers till återvinningscentralerna fortsätter. Behovet är dels ersättning men även för nya fraktioner. Reinvesteringsbehovet under planperioden beräknas till 3 miljoner kronor

men kan komma att ändras beroende på tekniska nämndens beslut avseende framtidens återvinningscentraler.

Maskiner och fordon inom avfallsverksamheten

Investeringsbehov vad gäller maskin- och fordonsanskaffning till avfallsverksamheten påverkas av vilka framtida vägval som görs för drift av återvinningscentraler och förändringsarbete inom slamverksamheten. Samtidigt finns, oavsett vägvalen, löpande behov av reinvesteringar för att bibehålla godtagbar driftstandard och driftsäkerhet. Reinvesteringsbehoven avser främst slambilar och lastväxlare som är eftersatta. Behovet har beräknats till 5 miljoner kronor per år under perioden. Kostnaderna för nya fordon har ökat under det senaste året.

Återvinningsstationer

Från 1 januari 2024 ska Region Gotland ansvara för samtliga återvinningsstationer (ÅVS) på Gotland. Det här innebär att regionen tar över samtliga återvinningsstationer från Förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI AB). Det innebär att samtliga containrar med mera ska köpas in samt att eventuella bygglov med mera är överförda till avfallsavdelningen från dagens verksamhetsutövare. Containrar som är avsedda för förpackningsavfall föreslås köpas in som begagnade från nuvarande verksamhetsutövare (Ragn-Sells AB och FTI AB). Investeringsanslag om totalt 1 miljoner kronor äskas för ändamålet.

Omlastningsplats förpackningssystem och sorteringsystem fastighetsnära insamling

Innan sommaren 2022 beslöt regeringen om en ny förordning där kommunerna utpekades som ansvariga för insamling av förpackningsavfall. Från februari 2026 ska Region Gotland ha ett färdigt system som kan ta hand om förpackningsinsamling för fastighetsnära insamling (FNI). Datumen för införandet på Gotland är tidigare lagd med 10 månader för FNI på grund av att avtalet med nuvarande entreprenör för insamling av hushållens avfall går ut i februari 2026. Beroende på det insamlingssystem som väljs kommer det krävas omfattande investeringar för containrar, omlastningsplatser och sorteringsystem. Driftkostnaderna ska ersättas av

förpackningsindustrierna, däremot finns tveksamheter kring om kostnader för utredningar och investeringar kommer täckas av denna ersättning. Investeringsbehovet för att iordningställa en omlastningsplats är beräknat till 11,5 miljoner kronor under perioden 2024-2026. För sorteringsystem till fastighetsnära insamling tas investeringsanslag upp med totalt 35 miljoner kronor uppdelat på 2025 och 2026.

Tabell 17: Förslag till investeringar avfall (tkr)

	Budget förslag 2024	Budget förslag 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Slite deponi	2 000	3 500	3 600	3 500	900
Återvinningscentraler 	900	3 900	3 900	1 900	
Containers återvinningscentraler	600	600	600	600	600
Fordon och maskiner avfall	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Sorteringssystem, fastighetsnära insaml.		20 000	15 000		
Återvinningsstationer 	500	500			
Omlastningsplats förpackningsavfall	1 500	3 000	7 000		
TOTALT avfallsverksamhet	10 500	36 500	35 100	11 000	6 500
Fastställd budget/plan	8 000	8 700	8 600	6 000	-

4.2.3 Investeringar linjehamn

Den affärsdrivande linjehamnsverksamheten är fullt ut finansierad med externa taxor och avgifter. Samtliga investeringsbehov som presenteras för perioden innebär ökade kapitalkostnader vilka finansieras inom ramen för affärsverksamheten. Det totala investeringsbehovet inom linjehamnens verksamhet under planperioden beräknas till totalt 183,5 miljoner kronor.

Förbättringsåtgärder Visby hamn

Syftet med investeringarna är att kunna utföra löpande förbättringar och reinvesteringar. Investeringsanslag tas upp med totalt 23 miljoner kronor för förbättringsåtgärder i Visby hamn.

Reinvestering reparation av sponter kajanläggningar

Reinvesteringen avser reparation av sponter vid kajanläggningar vid färjeläge 5, 6 och 7. Installation av en ny spont-linje budgeteras till 265 000 kronor per meter. För att skydda den befintliga sponten från korrosion och på så sätt få en ökad livslängd budgeteras 42 000 kronor per meter. Det ligger ett stort ekonomiskt värde i att förlänga kajernas livslängd.

Reinvesteringsmedel tas upp med 5,4 miljoner kronor för 2024.

Tullkontrollbyggnad personbilar

Visby hamn har numera även en internationell linjetrafik, till Tyskland med Hansa Destinations, vilket innebär att Tullverkets krav på utrymmen för

kontroll måste uppfyllas. Tullverket har temporärt och tidsbegränsat godkänt de provisoriska arrangemangen som iordningställts för att starta upp trafiken. Utrymmena som iordningställts i terminalen bedöms vara tillfredsställande minst till den kommande renoveringen av hela hamnterminalen som planeras under perioden 2024-2026. För fordon, personbilar och husbilar, måste dock nuvarande tält ersättas med en permanent kontrollbyggnad på terminalområdet. Kontrollbyggnaden måste även inredas med utrustning exempelvis billyft för att uppfylla Tullverkets krav. Destination Gotland har pausat trafiken med Hansa Destinations under 2023. Investeringsanslag tas upp för 2024 med 3,4 miljoner kronor för tullkontrollbyggnad personbilar som kommer genomföras om trafiken återupptas.

Rensmuddring Visby hamn

Reinvesteringsmedel upptas med 8 miljoner kronor för rensmuddring av Visby hamn. År 2026 och 2027 tas 4 miljoner kronor upp för vardera år. Efter genomförd djupmätning kan konstateras att det finns ett ackumulerat behov av rensmuddring i Visby hamn för att erhålla hamnens avsedda djup. För att säkerställa linjetrafiken vid lågvattenförhållanden är det av yttersta vikt att hålla djupen enligt sjökorten.

Renovering av spont Holmen Visby hamn

Reinvesteringen avser reparation av spont och grundläggande kajkonstruktioner för Holmensnock och östra sida. Reinvesteringsmedel tas upp med totalt 10,1 miljoner kronor varav 0,5 miljoner kronor år 2023 och 9,6 miljoner kronor åren 2025-2026. För att förlänga den tekniska livslängden är det avgörande att renovera den bärande konstruktionen.

Driftkonsekvenserna blir ökade kapitalkostnader. Det ligger ett stort ekonomiskt värde i att förlänga kajernas livslängd. Holmen nyttjas av såväl av affärsverksamhet som i övrig hamnverksamhet, vilket innebär att projektkostnaden delas mellan verksamheterna. Investeringen har delats upp på affärsdrivande respektive skattefinansierad verksamhet med vardera 4,8 miljoner kronor.

Fenderverk färjeläge 7

Det finns ett behov av att investera i nya fenderverk i färjeläge 7 då linjetrafiken numer trafikerar Visby hamn med tre stora fartyg och nyttjandegraden av färjeläget ökat. Investeringsmedel om 19,8 miljoner kronor tas upp för reinvestering i fenderverken.

Ombyggnad av hamnterminalen

Hamnterminalen, byggd 1982 då den dimensionerades för 800 000 passagerare per år, är i behov av modernisering och om-/tillbyggnad för att hantera dagens stora mängd passagerare (2019 ~1,8 miljoner passagerare). Hamnterminalen behöver också ha möjlighet att hantera trafik av eventuellt ytterligare rederier och även internationell trafik, det innebär att funktionella tullfaciliteter för passagerare måste säkerställas. Projektet beräknas pågå

under perioden 2024-2026 då terminalen behöver vara i drift under hela projektiden. Investeringsanslag tas upp med totalt 44,3 miljoner kronor.

Muddring och ny logistikyta nordost om oljekajen Visby

Nyttjandegraden av färjeläge 7 har ökat de senaste åren. Därför finns behov av att skapa ny logistikyta nordost om oljekajen. För att skapa ytan krävs muddring och utfyllnad av ytan. I det längre perspektivet behövs det även skapas mer redundans för att hantera det stora antalet fartyg i hamnen. För att möta behovet ska anpassning göras så att passagerarfärjorna kan förtöja vid oljekajen. Oljekajen behöver därför förses med nya fenderverk med mera. Investeringsanslag tas upp med totalt 57,5 miljoner kronor 2027. Under projekteringen ska det undersökas om projektet kan delas upp och utfyllnadsområdet kan användas som deponi i samband med exploateringsprojekten i framförallt Visby och därmed vinna synergier mellan projekten.

Övernattningsläge Oljekaj

För att skapa redundans och hantera det stora antalet fartyg i hamnen finns behov att möjliggöra för passagerarfärjorna att förtöja vid oljekajen. Detta genom att oljekajen förses med bland annat nya fenderverk samt landelanslutning. Anpassningen beräknas kosta 60 miljoner kronor varav 17,3 miljoner tas upp 2028.

Ytbeläggning terminalområde

Mot slutet av perioden är bedömningen att stora delar terminalområdet i Visby hamn behöver ny asfalt, kostnaden beräknas till 5 miljoner kronor.

Tabell 18: Förslag till investeringar i linjehamn (tkr)

	2024	2025	2026	2027	2028
	Budget	Budget	Plan	Plan	Plan
	förslag	förslag			
Förbättringsåtgärder Visby hamn	4 000	4 000	5 000	5 000	5 000
Reparation sponter & kajanlägggn. Visby	5 400				
Tullkontrollbyggnad personbilar	3 400				
Rensmuddring Visby hamn			4 000	4 000	
Renovering spont Holmen		4 800			
Ytbeläggning terminalområdet					5 000
TOTALT hamnverksamhet	12 800	8 800	9 000	9 000	10 000

Fastställd budget/plan	12 400	8 800	8 000	8 000	-
Fenderverk färjeläge 7 (särskilt projekt)	19 800				
Fastställd budget/plan	19 800	-	-	-	-
Ombyggnad av terminal (särskilt projekt)	4 000	17 300	23 000		
Fastställd budget/plan	-	3 500	15 000	20 000	-
Muddring och ny logistikyta NO oljekajen (särskilt projekt)				34 500	23 000
Fastställd budget/plan	-	-	-	50 000	-
Övernattningssläge oljekaj (särskilt projekt)					17 300
Fastställd budget/plan	-	-	-	-	-

4.3 Investeringar för exploatering

Exploateringsplan och exploateringsbudget upprättas av mark- och exploateringsenheten på samhällsbyggnadsförvaltningen. Budgetens utgiftssida omfattar såväl utgifter för att iordningsställa tomtmark för försäljning som investeringsutgifter för infrastruktur som skapas inom ramen för exploateringsverksamheten.

Exploateringsplan och exploateringsbudget ska samordnas med investeringsbudgeten. För att visa på den totala investeringsvolymen inom respektive område redovisas de investeringar som görs i infrastruktur inom ramen för exploateringsverksamheten även här i teknikförvaltningens mål- och budgetskrivelse.

Planerade investeringar inom exploateringsverksamheten för gator, vägar, parker med mera redovisas under avsnitt 4.1.2, tabell 10 och VA-investeringar redovisas i tabell 16 under avsnitt 4.2.1.

4.4 Särskilda projekt

Särskilda projekt redovisas tillsammans med övriga investeringsbehov för respektive verksamhet. Under följande rubriker redovisas behov av investeringsmedel till särskilda projekt:

- Mark, stadsmiljö, gator och vägar redovisas, avsnitt 4.1.2.
- Fastigheter, avsnitt 4.1.3
- Linjehamnen, avsnitt 4.2.3.